

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د بنوونکو د روزني او

د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوي ریاست

ریاضي

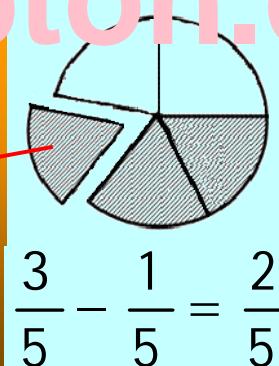
څلورم ټولګي

$$\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$$

Ketabton.com

$$\frac{3}{5} > \frac{2}{5}$$

$$\frac{2}{5} < \frac{3}{5}$$

درسي کتابونه د پوهني په وزارت پوري اړه لري. په
بازار کې بې اخيسته او خرڅونه په کلکه منع ده. له
سرغروونکو سره قانوني چلنده کېږي.

ISBN 978-9936-25-167-0

9 789936 251670 >

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د بیوونکو د روزنې

او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

ریاضي

څلورم ټولکی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

الف

د کتاب د تالیف، خپرني او تدقیق کمیته

لیکوال:

سرمؤلف میرنقيب الله د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي كتابونو د تاليف رياست د خپرني او ارزوني د ديارتمنت آمر.

تاييد او مطالعه:

ملي شورا:

د ولسي او مشرانو جرگو د ديني چارو، پوهني او لوړو زده کړو د کميسیونونو غږي.

د خپرني او تدقیق کمپې:

د پوهني وزارت:

- سر مؤلف عبدالنبي واحدي د پوهني وزارت سلا کار
 - دوكتور ننګيالي ارسلان د پوهني وزارت سلاکار
 - سرمؤلف عبدالکبیر د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي كتابونو د تاليف رياست د رياضي ديارتمنت آمر.
 - سرمؤلف نظام الدين د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي كتابونو د تاليف رياست د رياضي ديارتمنت علمي غړي.
- ژبارونکي: مختار نويد د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي كتابونو د تاليف رياست د رياضي ديارتمنت کار کرونکي.
ادیتور: آقا محمد ګرندي د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي كتابونو د تاليف رياست د پښتو ديارتمنت علمي غړي.

د محتوا، ديني او سياسي فرهنگي برخو د خپرني او بررسی کمیته:

- دوكتور محمد يوسف نيازی د پوهني وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننګ د پوهني وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئيس.

د خپرني او تدقیق د خارني کمپې:

- دكتور عبدالغفور غزنوي د پوهني وزارت د تعليمي نصاب، د بنوونکو د روزني او د ساینس مرکز معین. د کمپې رئيس
- محمد صديق پتمن د پوهني وزارت تدریسي مرستيال. غړي.
- د سرمؤلف مرستيال عبدالظاهر ګلستانی د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي كتابونو د تاليف رئيس. غړي.

كمپوز او ډیزاين: حميد الله غفاری

ادیتور: آقامحمد (ګرندي)

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي بي قهرمان دی
دا وطن د ټولو کوردي	د بلوڅو د ازېکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجردی	پامېريان، نورستانیان
براھوي دي، قزلباش دي	هم ايماق، هم پشهيان
دا هيرواد به تل څلپري	لكه لمړ پر شنه آسمان
په سينه کې د آسيا به	لكه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودي رهبر	وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

**د پوهنې د وزیر پېغام
گرانو استادانو، بنوونکو او زده کوونکو،**

بنوونه او روزنه د هر هپواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د بنوونې او روزنې مهم توکۍ د چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. خرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البهه نه بنایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدي ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګهوري موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتدونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوښو او زامنوا په باکیفیته بنوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هپواد ته بنې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زمود گران استادان او بنوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستړه دنده او دروند مسئولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کابوی چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سېپڅلي دین له بنستونو، د وطن دوستي د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د خرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هپواد له ټولو علمي شخصیتونو، د بنوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو خخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زمود له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا بهه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو خخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هپوادونو خخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، منه او درناوي کوم.
ومن الله التوفيق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

فهرست

شماره	سرليکونه	مخونه
د دريم تولگي لنديز		
- ۱	لومړۍ لوست: د عددونو د مقامي قيمتونو تقويه کول تر سلوزرو	۱
- ۲	دوهم لوست: تخمين کول	۵
- ۳	دريم لوست: د عددونو جمع کول په عمودي او افقي ډول	۷
- ۴	څلورم لوست: د عددونو تفريقي کول په عمودي او افقي ډول	۱۰
- ۵	پنځم لوست: ضرب:	۱۳
- ۶	شپږم لوست: د دوه رقمي او درې رقمي عددونو تقسيم په يو رقمي عدد باندي	۱۶
لوهم څېركي		
- ۷	اووم لوست: د عددونو طبقه بندی، لوستل او ليکل تر مليارد پوري	۱۹
- ۸	اتم لوست: د عددونو پراخه (توسعوي) بنودل	۲۳
دوهم څېركي		
څلور ګونې عملېي		
- ۹	نهم لوست: د عددونو جمع کول تر مليارد پوري	۲۲
- ۱۰	لسم لوست: د جمعې د عملېي امتحان	۲۹
- ۱۱	يوولسم لوست: د عددونو تفريقي تر مليارد پوري	۳۱
- ۱۲	دولسم لوست: د تفريقي د عملېي امتحان	۳۵
- ۱۳	ديارلسم لوست: د دوه رقمي عدد ضرب په دوه رقمي عدد کې	۳۸
- ۱۴	څوارلسم لوست: د دوه رقمي عدد ضرب په درې رقمي عدد کې	۴۱
- ۱۵	پنڅلسم لوست: د دوه رقمي عدد ضرب په څلور رقمي عدد کې	۴۵
- ۱۶	شپارسم لوست: د دوه رقمي عدد ضرب په څلور رقمي عدد کې	۴۸
- ۱۷	اوه لسم لوست: د دوه رقمي عدد تقسيم پر دوه رقمي عدد باندي	۵۱
- ۱۸	اتلسم لوست: د درې رقمي عدد تقسيم پر دوه رقمي عدد باندي	۵۴
- ۱۹	نولسم لوست: د څلور رقمي عدد تقسيم پر دوه رقمي عدد باندي	۵۷
- ۲۰	شلم لوست: د ضرب د عملېي امتحان	۶۰
- ۲۱	يووېشتم لوست: د تقسيم د عملېي امتحان	۷۲

دریم څېرکۍ

هندسه

۷۲	دوه ويشتم لوست: د مثلث د محیط اندازه کول	- ۲۲
۷۹	درويشتمن لوست: د مربع د محیط اندازه کول	- ۲۳
۷۱	خلور ويشتم لوست: د مستطیل د محیط اندازه کول	- ۲۴
۷۳	پنځه ويشتم لوست: د مضلع د محیط اندازه کول	- ۲۵
۷۵	شپږ ويشتم لوست: د سطحې پیژندنه	- ۲۶
۷۷	اووه ويشتم لوست: د دائري پیژندنه	- ۲۷
۷۹	اته ويشتم لوست: د سطحې د واحد پیژندنه او د مربع د مساحت پیدا کول	- ۲۸
۸۹	نهه ويشتم لوست: د مستطیل د مساحت پیدا کول	- ۲۹

څلورم څېرکۍ

علم کسر

۸۳	دیرشم لوست: د کسر د صورت، مخرج او کسری خط (بر خط) مفهوم	- ۳۰
۸۶	يو دیرشم لوست: د هغو کسرونو مقایسه کول چې مخرجونه یې سره مساوی وي	- ۳۱
۸۹	دوه دیرشم لوست: د عامو کسرونو جمع کول چې مخرجونه یې سره مساوی وي	- ۳۲
۹۲	درې دیرشم لوست: د عامو کسرونو تفرق چې مساوی مخرجونه ولري	- ۳۳

پنځم څېرکۍ

د اندازه ګيري واحدونه

۹۴	څلور دیرشم لوست: د اوړدواлиي د اندازه کولو واحد	- ۳۴
۹۶	پنځه دیرشم لوست: د اوړدواлиي د واحد د اجزاء او اضعافو په یو بل باندي بدلول	- ۳۵
۹۸	شپږ دیرشم لوست: د کتلې د اندازه کولو واحد	- ۳۶
۱۰۰	اووه دیرشم لوست: د کتلې د واحد د اجزاء او اضعافو په یو بل باندي بدلول	- ۳۷
۱۰۲	اته دیرشم لوست: د ظرفیت د اندازه کولو واحد	- ۳۸
۱۰۴	نه دیرشم لوست: د وخت (زمان) د مقیاس واحد	- ۳۹

کرانوزده کونکو: لاندی موضوع کانپی تاسی په دریم توکی کتبی لوستلې وي خو د یادونې له پاره یې یوچل بیا په لنډه توګه یادونه کوو.

لومړۍ لوست:

د عددونو مقامي قيمتونو تقويه کول تر سلو ذرو پوري

هدف: زده کونکي د عددونو مقامي قيمتونه به و پېژني او عددونه تر سلو زرو پوري طبقه بندی کړای شي.

پوښتني:

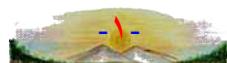
- د ٤٥٣٦ عدد خورقمي دي؟
- د ٩٩٩٩ عدد خورقمي دي؟
- په هره طبقه کې خو مرتبې شته والي لري؟

د زده کونکو فعالیت:

- زده کونکي دي د لاندی عددونو رقمونه په اړوندو مرتبوکې ولیکي؟

۱_ لس زره یوسلو پنځه ويشت؟

د زریزو طبقه			ديویزو طبقه		
سل زریز	لس زریز	زریز	سلیز	لیز	یویز

۲_ ديارلس زره دوه خلوينست؟

د زريزو طقه			د بو يزو طقه		
سل زريز	لس زريز	زريز	سليز	لسيز	يوizer

۳_ پنهه خلوينست زره يوسلو يو:

د زريزو طقه			ديويزو طقه		
سل زريز	لس زريز	زريز	سليز	لسيز	يوizer

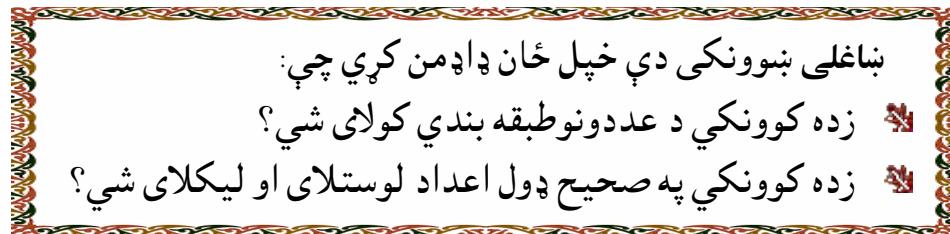
۴_ اووه ويشت زره اووه سوه يو ويشت:

د زريزو طقه			د بو يزو طقه		
سل زريز	لس زريز	زريز	سليز	لسيز	يوizer

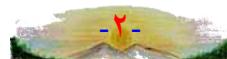
۵_ يو ديرش زره اته سوه:

د زريزو طقه			د بو يزو طقه		
سل زريز	لس زريز	زريز	سليز	لسيز	يوizer

ارزونه:

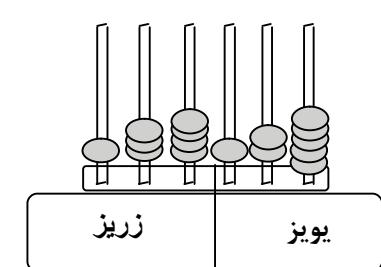
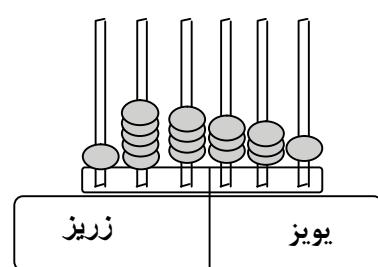
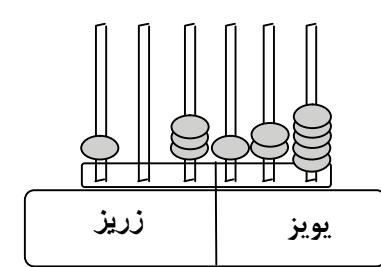
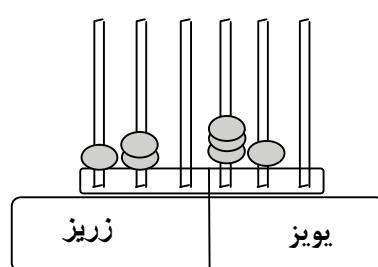
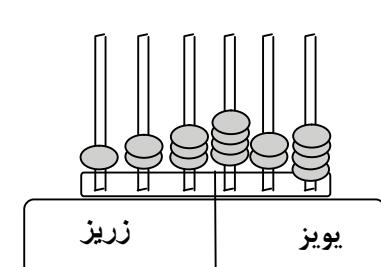
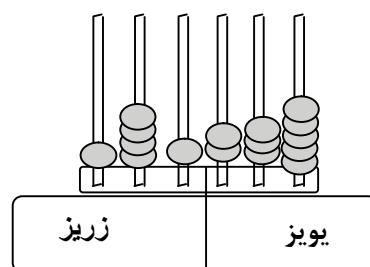
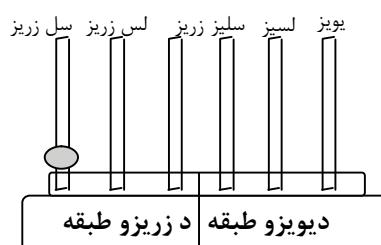
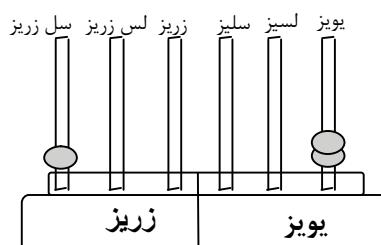

بناغلی بنوونکی! باید زده کونکی په پنهو ګروپونو تقسیم او پورته پوبنتنې هر ګروپ ته ورکړي تر خود بحث نه وروسته اعداد طقه بندی کړي.

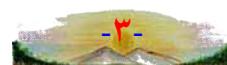

کورنی دنده:

زده کوونکی دی د لاندی هر شکل عددونه ولیکی:

شاغلی نبوونکی! زده کوونکی د کورنی دندی د اجراء لپاره تشویق او به منظمه توگه و گورئ.

تمرين

د لاندي جملو مربوط عددونه و ليکي.

عددونه	جملې
	دوه سوه اته خلوينت.
	درى زره اوه سوه خلوروشت.
	پنخلس زره نه سوه خلور.
	درويشت زره دوه سوه لس.
	دوه خلوينت زره يوسل او پنخه ويشت.
	يوسل او درې او يازره ننه سوه شېر اتيا.
	درې سوه اووه اتيا زره دوه سوه اووه اتيا.
	پنخه سوه نه خلوينت زره درې سوه پنخوس.
	اووه سوه دوه نوي زره پنخه.

د <، علامې په تشو ئايونو کې كېږدئ:

١٢٥٣٧٦ ○ ١٢٤٩٩٨

٤٧٣ ○ ٦ . ٤

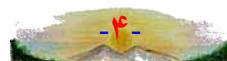
٢٧٠٣٢٠ ○ ٣٠٢٥٠٠

١٥١٥ ○ ١٥٠٠+١٥

٤٨٠٠٢٩ ○ ١٧٨٩٤٣

٢١٠١٤ ○ ٢٢٠٠٤

بناغلى بسوونكى! زده كونكى دي په گروبى ډول پورتني پونستنى حل او تاسې ورسره لارنسونه او مرسته وکړئ.

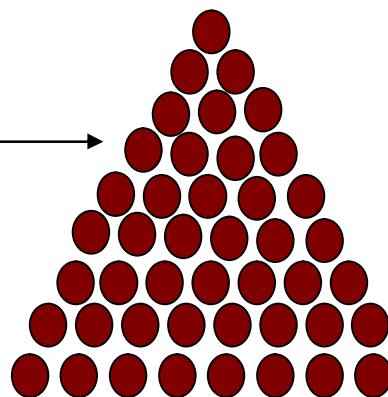

دوهم لوست

تخمین کول

هدف: په زده کوونکو کې تخمین کولو ته پراختیا ور کول.

خو دانې به وي؟

پونتني:

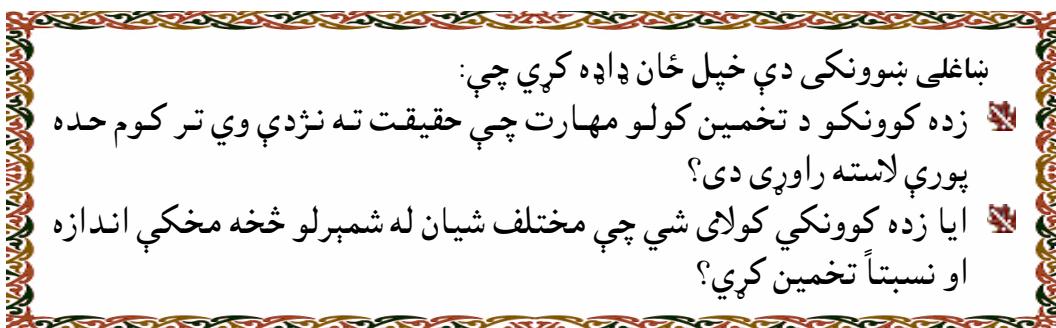
- ايا تاسې کوم وخت حئينې شيان تخمین کړي دي؟
- ايا تخمین کول دقیق کیدای شي؟
- کوم ډول تخمین ته بنه تخمین ويلاي شو؟

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې مواد لکه لوبيا، نخود، غنم او ... چې د بسوونکي په
واسطه را ورل شوي دي تخمین کړي.
- له تخمین خخه وروسته دې هغه وشمپري.
- له شميرلو خخه وروسته نتیجه واخلئ چې تر کوم حده پوري تخمین
صحیح دي.

بناغلي بسوونکي ا مختلف درې مواد لوبيا، نخود، غنم د لرگيو توبې خپل تولکي ته د ځانه سره راوري او له
زده کوونکو خخه وغواړئ چې تخمین بې کړي.

ارزو نه:

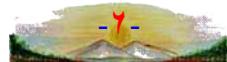

کورنۍ دنده:

۱- یو موئی غنم و اخلي او تخمين یي کړئ چې خوداني دی، او وروسته هغه حساب کړئ او وګوري چې ستاسي په تخمين او په حقیقي شمیر کې خومره توپير وجود لري.

۲- د اورلګيت یوه قطى را و اخلي او تخمين یي کړئ چې په منځ کې یې خومره د اورلګيت لرګي موجود دي وروسته دقټي په دنه کې د اورلګيت لرګي حساب کړئ او وګوري چې خوداني دی. بيا نتيجه و اخلي چې ستاسي په تخمين او د لرګيو د حقیقي شمیر په منځ کې خومره توپير وجود لري.

۳- د زيات مهارت د پيدا کولو لپاره هر گروپ خومره شيان چې هره ورڅ ګوري او هغه شيان چې د اندازي او شمیرلو وړ دي لوړۍ دې تخمين، وروسته له هغه دې اندازه او حساب کړي او و دې ګوري چې ترکومې اندازې پوري د هغو تخمين صحیح دي.

دریم لوست

په عمودي او افقی ډول د عددونو جمع کول

هدف: زده کوونکي وکړۍ شي عددونه په صحیح توګه په عمودي او افقی ډول جمع کړي.

پونتني:

- که چېږي وغواړي چې دوه عددونه په عمودي ډول جمع کړئ د هغو رقمونه په خه ډول یو د بل لاندې ليکي؟
- د عددونو جمع لوړۍ له کومې خوا خخه پیل کېږي؟
- عددونه څنګه په افقی ډول جمع کېږي؟

$$\begin{array}{r}
 \text{د جمعي لوړۍ جزء} \rightarrow 13542 \\
 \text{د جمعي دوهم جزء} \rightarrow + 2307 \\
 \hline
 \text{د جمعي حاصل} \rightarrow 15849
 \end{array}$$

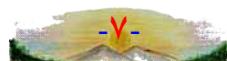
د زده ګوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لاندې پونتنيو د جمعي حاصل په لاس راوري.

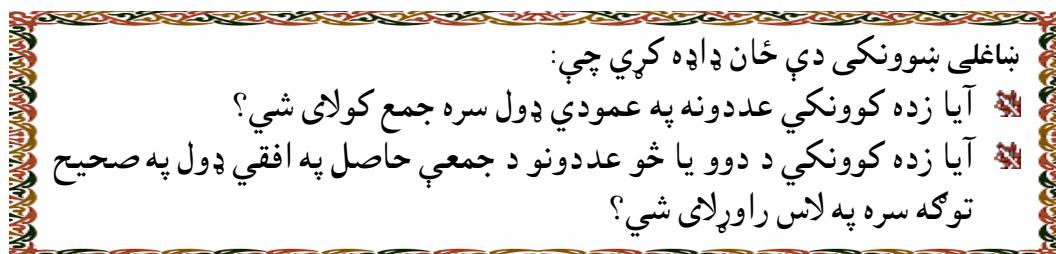
$$\begin{array}{r}
 26 & 174 & 1895 \\
 + 13 & + 419 & + 9600 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 97 & 753 & 7156 \\
 48 & 636 & 2249 \\
 + 50 & + 201 & + 3174 \\
 \hline
 \end{array}$$

بناغلي بنونکي اخپل زده کوونکي په ګروپونو تقسیم کړئ د خبرو اترو په واسطه چې یو د بل سره یې کوي په ټولګي کې دې پونتني حل کړي.

ادزوونه:

کورني دنده:

لندې پوبنتني حل کړئ.

$$\begin{array}{r}
 2825 \\
 4948 \\
 3517 \\
 + 2128 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4283 \\
 3172 \\
 1592 \\
 + 4221 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2129 \\
 2428 \\
 1357 \\
 + 1228 \\
 \hline
 \end{array}$$

لندې عددونه په افقې ډول سره جمع کړئ.

$$7149 + 1503 = ?$$

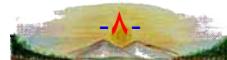
$$9017 + 3384 = ?$$

$$58201 + 31052 = ?$$

$$91032 + 14321 + 28150 = ?$$

$$70040 + 79213 + 35042 = ?$$

شاغلی بنوونکی! زده کوونکی د کورنۍ دندې د اجرا لپاره په پرله پسې توګه تشویق کړئ کورنۍ دنده یې وګوري او د ستونزو په حلولو کې ورته لزښونه وکړئ.

ubarati poubesti:

۱- په ۱۳۸۳ کال ۱۸۵۴ تنه زمونې له هېواد خخه د حج د فريضي د ادا کولو
لپاره بيت الله شريف ته تللي، په ۱۳۸۴ کال ۲۱۲۵ تنه بيت الله شريف ته
تللي دي د حاجيانو شمير په دواړو کلونو کې خو تنه کېږي؟

۲- يو بزگر یوه غوا په ۲۱۴۰۰ افغانی واخیستله او يو غوايې يې په ۱۹۸۵
افغانی واخیست معلوم يې کړئ چې نو موري بزگر خومره افغانی مصرف
کړي دي؟

۳- د واکسیناتورانو يو ګروپ په یوه اونۍ کې ۲۵۹۸ کوچنيان او په بله اونۍ
کې ۲۸۶۴۵ کوچنيان واکسین کړي دي، معلوم کړئ چې نوموري ګروپ په
دواړو اونيو کې خومره کوچنيان واکسین کړي دي؟

۴- يو بنوال (۶۴۹۷۵) افغانی انګور او (۲۰۵۹۰) افغانی منې خرڅې کړي دي
معلوم کړئ چې نوموري بنوال د خومره افغانیو میوه خرڅه کړیده؟

بناغلی بنوونکی! زده کوونکی په ګروپونو تقسيم او هره پوبنتنه يو ګروپ ته ورکړئ تر خو زده کوونکی په خپل
منځ کې بحث و کړي او هغه حل کړي او بیا د هرې پوبنتني مفهوم په ساده ژبه ووایي.

څلورم لوست

په عمودي او افقی ډول د عددونو تفریق کول

هدف: زده کونکی د تفریق عملیه په عمودي او افقی ډول سره په صحیح توګه سرته ورسوی.

پوبنتنې:

- که چیرې وغواړئ دوه عددونه په عمودي ډول یو دبل خخه تفریق کړئ عددونه یو دبل لاتدي خه ډول لیکئ؟
- د تفریق عملیه لومړی له کومې خوا خخه پیل کېږي؟
- که و غواړئ چې دوه عددونه یو د بل خخه په افقی ډول تفریق کړئ خنګه عمل کوي؟

$$238 - 114 = 124$$

$$\begin{array}{r} 238 & \xleftarrow{\text{مفرق منه}} \\ - 114 & \xleftarrow{\text{مفرق}} \\ \hline 124 & \xleftarrow{\text{د تفریق حاصل}} \end{array}$$

$$442 - 228 = 174$$

د زده کونکو فعالیت:

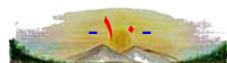
د زده کونکو هر ګروپ دې د تفریق یوه، یوه پوبنتنې په عمودي او افقی ډول له مشوري کولو خخه وروسته حل کړي.

$$\begin{array}{r} 8702 \\ - 4579 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2986 \\ - 1540 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4735 \\ - 3529 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25124 \\ - 13850 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} 3250 & - & 1345 \\ 5043 & - & 2987 \\ 9874 & - & 3251 \\ 75238 & - & 43215 \end{array} = ?$$

ارزو نه:

بناغلي بنوونکي دي خپل ئان ڈاډه کري چي:
 آيا زده کونونکي د تفريقي پونتنې په عمودي شکل په صحیح ډول سره
 حل کولاي شي؟ •
 آيا زده کونونکي د عددونو د تفريقي حاصل په افقی شکل سره په
 صحیح ډول پيدا کولاي شي؟

کورنۍ دندہ:

لادې پونتنې حل کړئ:

$$-\begin{array}{r} 83500 \\ 19347 \end{array}$$

$$-\begin{array}{r} 67362 \\ 13091 \end{array}$$

$$-\begin{array}{r} 71105 \\ 39872 \end{array}$$

$$-\begin{array}{r} 93540 \\ 72035 \end{array}$$

بناغلي بنوونکي! زده کونونکي په خلورو گروپونو و يشي او هر گروب ته يوه پونتنې په عمودي ډول او يوه پونتنې په افقی ډول ورکړئ تر خويو دبل په مشوري سره پونتنې حل کري. که چيري زده کونونکي ستونزې ولري هغوي ته لار بنوونه وکړئ.

لندې پونستني په افقی دول سره حل کړئ؟

٤٩٤٥	-	٢٣٨٩	=	?
٥٧٢٣	-	٣٧٩٨	=	?
٢٣٤٥٩	-	١٥٢٣٠	=	?
٤٦٧١٣	-	٢٨٤٥٢	=	?

عبارة پونستي:

- ١- فريد (٦٩٠) افغاني در لودي، په (١٦٠) افغانيو يې قلم او كتابچه واخيستل، معلوم کړئ چې له نوموري سره خوافغانۍ پاتې دي؟
- ٢- د احمد د پلار سره (٢٣٤٧٥) افغانۍ موجودې وي په (١٣٥٠) افغانيو يې احمد ته کالي واخيستل، معلوم کړئ چې له نوموري سره خومره افغانۍ پاتې دي؟
- ٣- د يو لومنېني بنوونځي د زده کوونکو ننوت شمير (٤٣٤٠) تنه دی چې د هغو خخه (٣٥٠) تنه هلکان دي د دي. بنوونځي د نجونو شمير به خو تنه وي؟
- ٤- يو سړي د خپل کور د جورولو لپاره (٢٢٣٤٠) دانو خبتو ته ضرورت لري که چيرې نوموري (١٥٢٩٠) داني خبتي برابري کړي وي معلوم کړئ چې نورو خو دانو خبتو ته اړتيا لري؟
- ٥- په يوه کلي کې (٢٤٧٢) تنه کوچنيان باید واکسین شي. که ګمارل شوي ګروپ (١٣١٩٩) تنه کوچنيان واکسین کړي وي خومره شمير کوچنيان پاتې دی چې واکسین شي؟

بناغلي بنوونکي دي د زده کوونکو دنده په منظم دول سره وکوري او د ستونزو په صورت کې دي هغوی ته لارښنه و کړي.

پنځم لوست

ضرب

هدف: زده کوونکي و کړۍ شي د ضرب علميې په صحيح توګه سرته ورسوي.

The diagram shows the multiplication of 126 by 12. It is divided into three horizontal sections. The top section is labeled "د ضرب لومړی جزء" (Partial Product of the tens place) and contains the calculation $126 \times 10 = 1260$. The middle section is labeled "د ضرب دوهم جزء" (Partial Product of the ones place) and contains the calculation $126 \times 2 = 252$. The bottom section is labeled "د ضرب حاصل" (Total Product) and contains the calculation $1260 + 252 = 1512$.

مثال:

پوبنتنې:

- که چېږي وغواړئ دوه عددونه چې د یوه خخه زيات رقمونه ولري په عمودي ډول ضرب کړئ د عددونو رقمونه خنګه یو د بل لاندې ليکلای شي؟
- د ضرب عملیه څه ډول او له کوم لوري پیل کېږي؟

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې پوبنتنو په برخه کې خبرې اترې وکړي او هغه دې حل کړي.

$\begin{array}{r} 824 \\ \times 63 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 924 \\ \times 52 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 713 \\ \times 23 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 2393 \\ \times 97 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4189 \\ \times 76 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 1254 \\ \times 38 \\ \hline \end{array}$

بناغلی بنوونکي! د عبارتي پوبنتنو مفهوم په ډير ساده ډول سره زده کوونکو ته وواياست. د پورته پوبنتنو په حل کې دې زده کوونکي فعاله برخه واخلي.

ادزونه:

بناغلی بنوونکی دې خپل ئان ڈاډه کړي چې:

﴿ زده کوونکی د ضرب عمليه په صحيح ډول سره اجرا کولائي شي. ﴾

﴿ زده کوونکي هغه پوبنتني چې حل کوي امتحان کولائي شي؟ ﴾

كورني دنده:

زده کوونکي دې لاندې پوبنتني په خپلو کتابچو کې ولیکي او وروسته دې حل کړي.

$$\begin{array}{r} 941 \\ \times 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 708 \\ \times 46 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 639 \\ \times 70 \\ \hline \end{array}$$

تمرين

لاندې پوبنتني حل کړئ؟

$$\begin{array}{r} 1704 \\ \times 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5504 \\ \times 22 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9724 \\ \times 85 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1843 \\ \times 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2578 \\ \times 72 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 79 \\ \times 85 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3989 \\ \times 75 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5670 \\ \times 59 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7024 \\ \times 22 \\ \hline \end{array}$$

بناغلی بنوونکي: زده کوونکي په ګروپونو باندې تقسيم کړئ چې پور ته پوبنتني پخپل منځ کې له خبرو اترو نه وروسته حل کړي.

ubarati pustni:

۱- يو بزگر خپل (۳۷۵) منه غنم چې د يو من غنمو بيه (۵۶) افغانی ده پلورلى دی معلوم کړئ چې نوموري بزگر خومره افغانی په لاس راوري دي؟

۲- د يوه کلې اوسيدونکو د يوه محراب جومات د جورولو لپاره مرسته وکړه که چېري د ذكرشوي کلې (۱۲۶۷) تنو دا ثواب ګټلې وي او د کلې هر تن ۲۵۰ افغانی ورکړې وي، معلوم کړئ چې د جومات له پاره خومره افغانی را تولي شوي دي؟

۳- د واکسیناتورانو يو ګروپ په يوه ورخ کې (۵۴۰) تنه کوچنيان واکسين کوي معلوم کړئ، چې نوموري ګروپ به په (۱۵) ورخو کې خو تنه کوچنيان واکسين کړي؟

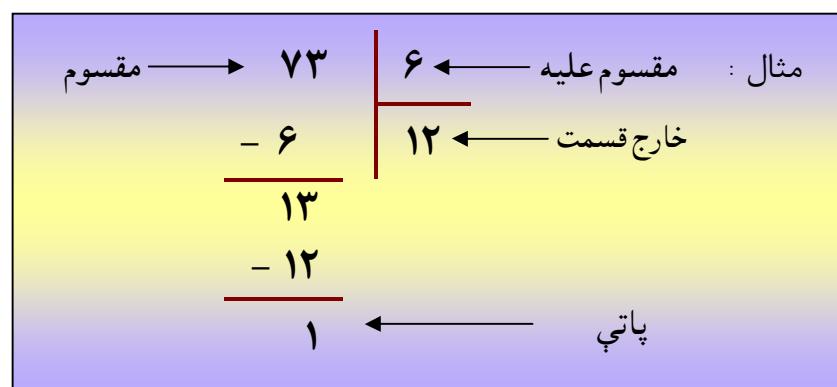
۴- يو بنوال (۲۴۵) منه انګور له خپل باغ خخه پلوري که نوموري بنوال يو من انګور په (۱۶۵) افغانیو وپلوري، معلوم کړئ چې خو افغانی به په لاس راوري؟

ساغلي بنونکي ازده کوونکي د کورني دندې د سرته رسولو لپاره تشویق او هغه په منظم دول سره و ګورئ.

شپړم لوست

د دوه رقمي او درې رقمي عددونو تقسيم په يو رقمي عدد باندي

هدف: زده کوونکي وکړای شي د دوه رقمي او درې رقمي عددونو تقسيم په يو رقمي عدد باندي په صحیح ډول سرته ورسوي او بیاپی امتحان کړي.

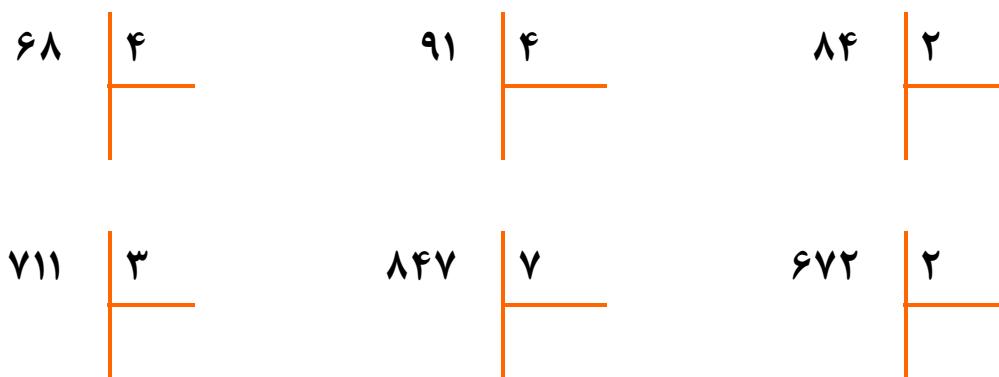
پونتنې:

- که چېږي و غواړئ چې يو دوه رقمي عدد په يو رقمي عدد باندي تقسيم کړئ عملیه خه ډول پیل کېږي؟
- د تقسيم په عملیه کې خه وخت پاتې موجود وي او خه وخت پاتې وجود نلري؟
- که چېږي وغواړئ د تقسيم يوه پونتنې وروسته د حل خخه امتحان کړئ خه کوي؟

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په تاکلو ګروپونو کې په پونتنې باندي فکر وکړي او له خبرو او اترو وروسته دې په خپلو منځو کې حل کړي.

بناغلي بنوونکي! زده کوونکي په ګروپونو باندي وویشي او هر ګروپ ته يوه عبارتی پونتنې وتاکۍ. زده کوونکي دې له خبرو اترو او مباحثې خخه وروسته پونتنې حل کړي او همدارنګه کوشش و کړئ چې د هرې پونتنې مفهوم په ساده ژبه هر يوه ګروپ ته ور زده کړي.

ارزوونه:

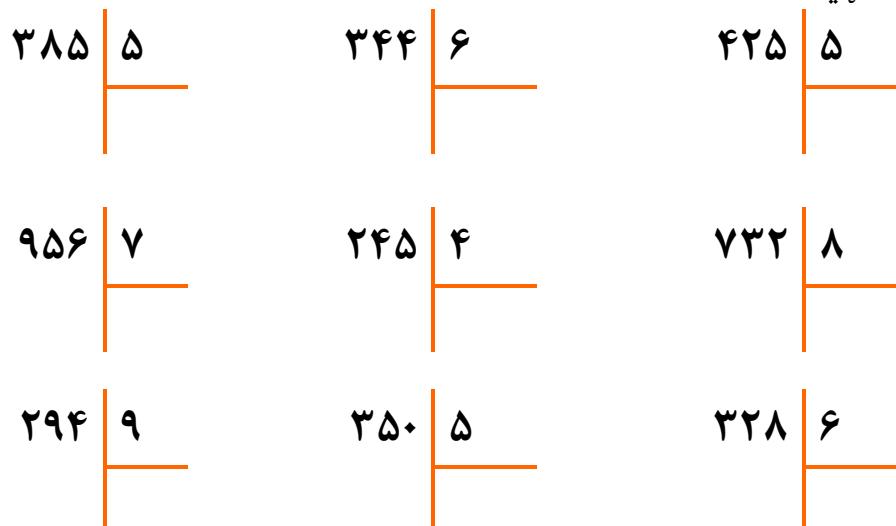
بساغلى بنوونكى دې پە دې متىقىن شي چې!

﴿ آيا زده كونوكى د تقسيم عملىيە پە صحيح ڈول سرتە رسولى شي؟ ﴾

﴿ آيا زده كونوكى د تقسيم پوبنتنى د حل امتحان كولاي شي؟ ﴾

كورنى دندە:

زده كونوكى دې لاندى پوبنتنى پە خپلوكتابچو كې ولېكى او وروستە دې حل او امتحان كېرى.

بساغلى بنوونكى د کورنى دندې اجرا كول د ارزښت خخه ڈک و بنياست او هر وخت کورنى دندە و گوري او که چېرى زده كونوكى ستونزې ولري هغوي ته لاز بنوونه وکړئ.

ubarati poshtni:

- ١- يو سوداگر ٨٥ منه غنم په ٥ تنو بي وزلو خلکو باندي په برابر ډول ويشي معلوم کړئ چې هر تن ته خو منه غنم رسېږي؟
- ٢- د احمد د تاريخ کتاب ١٢٥ مخونه لري که چېږي هغه د مهال ويشه سره سم هره ورڅ ١٥ مخه مطالعه کړي معلوم کړئ چې احمد به نوموري کتاب په خو ورڅو کې خلاص کړي؟
- ٣- دولت غواړي چې ٤٠٠ کڅورې کيمياوي سره په ٢٠ تنو بزګرانو باندي په برابر ډول ويشي معلوم کړئ چې هر بزګر ته خو کڅورې رسېږي؟
- ٤- د کرهنې وزارت غواړي چې د منيو ٣٥ اصلاح شوي نیالګي پر ٢٥ تنو بنوالو باندي په برابر ډول تقسيم کړي معلوم کړئ چې هر بن لرونکي ته خو نیالګي رسېږي؟

بناغلي بنوونکي: دې عبارتي پوشتنې زده کوونکو ته په ډير ساده ډول وښي او زده کوونکي دي د هغه په حل کې په ګروبي ډول سره کار وکړي.

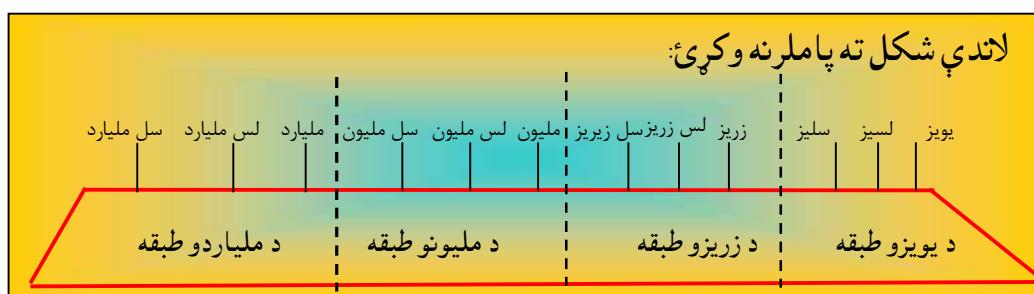
لومړۍ خپرکۍ

د عددونو طبقه بندي

اوم لوست:

د عددونو لوستل او لیکل تر مليارد پوري

هدف: زده کونکي وکړۍ شي د عددونو مقامي قيمتونه تر مليارد پوري په بنه توګه ولولي او ولېکي.

پونستني:

- د بني خوا خخه کينې خواته لومړۍ درې ځایونه(خاني) په خه نامه يادېږي؟
- دوهم درې ځایونه په خه نوم يادېږي؟
- هره طبقه خو مرتبې لري او هره مرتبه د خه په نامه يادېږي؟

د ملياردو طبقه			د ملیونو طبقه			د زریزو طبقه			د یویزو طبقه		
سل مليارد	لس مليارد	ملياراد	سل مليون	لس مليون	مليون	سل زيريز	لس زيريز	سل مليون	سل مليون	لس زيريز	سل مليون
دریمه	دوهمه	لومړۍ	دریمه	دوهمه	لومړۍ	دریمه	دوهمه	لومړۍ	دریمه	دوهمه	لومړۍ
مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه	مرتبه

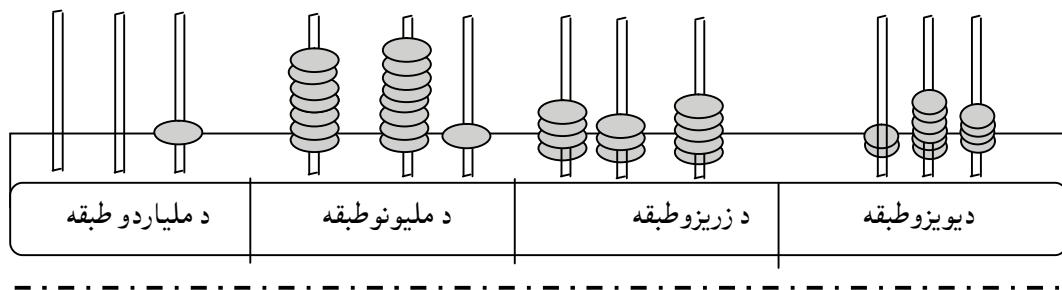
بنوونکي صاحب دي پورتني جدول د چارت په شکل رسم او د پونستني په وخت کې دي وکاري. زده کونکي دي د، ۸۷۱۴۳۵۲۶۴، عدد په ګروپي ډول طبقه بندي کوي.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې ٧٨١٤٣٥٢٢٤ عدد په گروپي ډول د طبقه بندی په جدول کې په اړوندو مرتبو کې ولیکي.

د ملیاردو طبقه			د ملیونو طبقه			د زریزو طبقه			د یویزو طبقه		
سل مليارد	لس مليارد	ملیارد	سل مليون	لس مليون	ملیون	سل زریز	لس زریز	زریز	سلیز	لسیز	یویز

زده کوونکي دې ووايي چې نوموري عدد له خو طبقو خخه جور شوي دي او رقمونه يې په کومو مرتبو کې واقع دي.

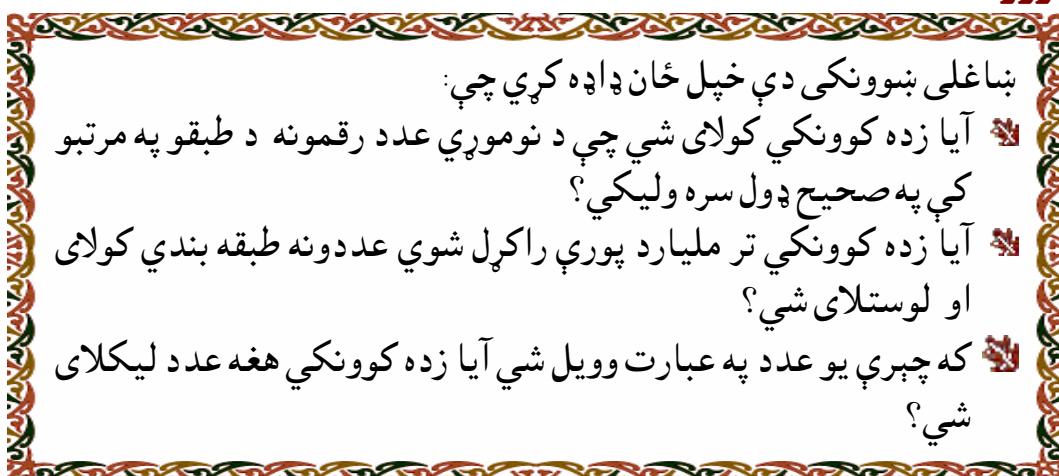

زده کوونکي دې په گروپي کار کې د یو او بل سره له مذاكري خخه وروسته:

- په پورتنې چوکات پوري اړوند عدد ولیکي?
- عدد دې په طبقو کې ولیکي?
- نوموري عدد دې ولولي؟

بناغلی بنوونکي دې پورتنې جدول د چارت په شکل رسم او د پونتنې په وخت کې دې استعمال کړي. زده کوونکي دې د (٨٧١٤٣٥٢٢٤) عدد په گروپي ډول طبقو بندی کړي.

ادزوونه:

کورنۍ دنده:

د ۱۹۵ ۷۳۰ ۲۰۰ عدد رقمنه په لاندې جدول کې په مرتبو کې ولیکي؟

د مiliاردو طبقه			د مليونو طبقه			د زريزو طبقه			د يوизو طبقه		
سل مiliارد	لس مiliارد	مiliارد	سل مليون	لس مليون	مليون	سل زريز	لس زريز	زريز	سليز	لسيز	يويز

— د ۱۳۴۹۲۷۸ عدد طبقه بندی او وروسته یې ولولئ؟

— د (يوسلو درې مiliونه پنځه سوه خلور ويشت زره نهه سوه اووه د پرش) عدد
ولیکي؟

بناغلی بنوونکي زده کوونکي د کورنۍ دندې سرته رسولو لپاره تشویق او هره ورئ یې کتابچې وګوري.

تمرين:

۱- لاندي عددونه طبقه بندی کړئ او وروسته یې ولولئ.

۱۱۱۵۹۰۱۳۰۰	۱۰۰۰۰	۴۳۲
۳۲۷۴۵۳۷۷۴۹	۴۱۳۹۴۵	۵۹۷۰
۱۱۷۹۹۹۴۸۰۵	۲۰۱۵۴۷	۱۰۰۰۰
۲۴۵۵۳۲۲۷۰۰	۱۹۳۴۷۱۵	۴۳۷۰۴
۳۹۰۰۷۰۰۵۰۱	۲۳۴۵۷۸۱	۸۷۰۰۵

۲- لاندي عددونه ولیکي.

- خلور زره یوسلو خلور ويشت.
- اووه او یازره نهه سوه پنځه خلوینېت.
- اووه او یازره خلور سوه دوه.
- درې اتیا زره خلوینېت.
- دوه سوه درويشت زره نهه سوه.
- یو مليون درې سوه نوي زره خلور سوه درويشت.
- دولس مليونه درې سوه خلور اتیا زره دوه سوه پنځه پنځوس.
- یوسلو پنځه خلوینېت مليونه اووه سوه نهه شپیته زره نهه سوه خلور دېرش.
- یو مليارد دوه سوه خلور دېرش مليونه پنځه سوه یوویشت زره یو سلو یو دېرش

بساغلي بنونکي: زده کونکو ته واياست چې پورته پونتنې حل کړي

اتم لوست

د عددونو پراخه (توسعوي) بنو دل

هدف: زده کونکي وکرای شي عددونه په پراخه شکل سره ولیکي او د هغو مفهوم په صحیح ډول درک کړي.

مثال : د 3245 عدد کولای شو داسي ولیکو:

$$3245 = 3000 + 200 + 40 + 5$$

پوبنستني:

- د 74362 عدد د خو لس زره، خوزره، خو سوه، خو لسو او خو یویزو خنخه جور شوي دي؟
- هغه عدد به کوم وي چې د (اووه زریزو، پنهه زریزو، دوه زریزو، انه سلیزو، نهه لسیزو، او شپږ یویزو) خنخه جور شوي وي.

د زده کونکو فعالیت:

- زده کونکي دې په خلورو ګروپونوکې د لاندي عددونو په برخه کې فکر و کړي او هغه دې په پراخه ډول سره ولیکي.

$$5374 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$7251 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$42324 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$928435 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

همدارنگه هر گروپ دې لاندې جدول ته توجه و کړي او له خبرو اترو وروسته دې
هغه ډک کړي.

عددونه	٣٥	٢٧٣	١٥٤٢	٢٣٢٧٢	١٤٢٣٢٤	٢٠	٤٠	٢٠٠	١٠٠	٢٠٠٠	١٠٠٠

ارزوونه:

بناغلی بسوونکی دې ډاډه شي چې:

زده کوونکو د یو عدد رقمونه په پراخه ډول سره درک کړي دي.

زده کوونکي کولای شي هر عدد ته په پراخه ډول سره پراختیا ورکړي.

کورنی دنده:

۱ - د ۳۷۴۱ عدد جوړ شوی دی له:

۰۰۰ یویز او ۰۰۰ لسیز ، ۰۰۰ سلیز ، ۰۰۰ زریز

۲ - د ۵۵۹۶۲ عدد له:

لس زریزو زریزو لس زریزو جوړ شوی دی.
سلیزو او لسیزو او یویزو خخه

بناغلی بسوونکی د زده ګوونکو کورنی دندې په منظم ډول و ګورئ او هغوي د کورنی دندې په سرته رسولو کې تشویق کړي.

٣- لاندی عددونه په پراخه ډول سره ولیکي:

$$5479 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$49735 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$218824 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$27383219 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$312191872 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

٤- اړوند عددونه یې ولیکي؟

٣ زریز ٧ سلیز او ٧ یویز کېږي.

٩ لس زریز ٨ زریز ٢ سلیز او ٧ یویز کېږي.

٢ لس زریز ٣ زریز ٤ یویز کېږي.

تمرين

١. ٢٥٧٩٤ عدد جوړ شوی دی له:

٠٠٠ یویز ،	٠٠٠ لسیز ،	٠٠٠ سلیز ،	٠٠٠ زریز او	٠٠٠ لس زریز
------------	------------	------------	-------------	-------------

٢. د لاندی هر یوه عبارت اړوند عدد هغوته مخامنځ ولیکي:

- ٣ زریز ٥ سلیز ٧ لس یز او ٩ یویز

- ٨ لس زریز ٢ زریز ٣ سویز ٢ سلیز او ٥ یویز

- ٣ مليون ٤ سل زریز ٧ لس زریز ٥ زریز ٩ سلیز ٢ سلیز او ٣ یویز

٣. لاندی عددونه په پراخه ډول سره ولیکي:

$$4972 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$28541 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$530\,492 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$2529872 = \dots + \dots + \dots + \dots$$

بناغلې بسوونکی دې کوشش و کېږي چې زده کوونکي د تمرين هره پونتنه د خبرو اترو او ګروپي کارله لاري حل کېږي.

دوهم خپرگی

نهم لوست

څلور ګونې عملیې

تر مiliارد پوري د عددونو جمع کول

هدف: زده کوونکي وکولاهي شي د جمعي عملية تر مiliارد پوري په صحيح ډول ترسره کړي.

د جمعي لومړي جزء → ۹۲۷۶۸۴۱۳۰

د جمعي دوهم جزء → ۳۹۲۵۰۴۲۵۴

د جمعي حاصل →

پونسني:

- که چېري و غواړو چې دوه لوی عددونه یو له بل سره جمع کړو د عددونو د رقمونو مرتبې او طبقې بايد خنګه یو دبل لاندې ولیکو؟
- عددونه بايد خنګه یو دبل لاندې ولیکو؟
- که چېري دا کار ونکرو خه نقص لري؟
- د جمعي عملية بايد له کومې خوا خخه پیل کړو؟

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د ۱۰۲۴۵۹ او ۵۴۰۹۰ عددونه یو دبل لاندې ولیکي.

- زده کوونکي دې د پورته دوه عددونو د جمعي حاصل په لاس راوړي.

بناغلي بسوونکي! زده کوونکي دې ستاسو تر نظر لاندې پورته فعالیتونه په ګروپونو کې په مشوره سره حل کړي.

ارزونه:

بناغلى بسونكى دې خپل ئانداھە كېي چې: زده كونكى كولاي شي د دوه ورکەل شوو عددونو رقمونە پە اروندو مرتبوا او طبقو كېي يو د بل لاندى پە صحىح توگە ولىكى. زده كونكى د جمعىي عملىيە پە صحىح دول سره لومرى د يويىز لە كومې مرتبي خخە پىل كوي.
--

كورنى دندە:

- ١ - د عددونو هەرە جورە لە (٨٩٥٠٢٧)، او (١٣٢٩٠٠٠)، او هەمدارنگە د (٥٧٣٢٠٠٩)، او (٢٥٢٩٨٠٠١) يو دبل لاندى ولىكى او بىياپى جمع كېي؟
- ٢ - پە لاندى جدول كېي د هەستون د جمعىي حاصل پە لاس راۋىئى.

٢١٨٩٣٥١	٧٣٨٠٥٩٣	٢٣٧٥
٣١٠٥٧٨	٤٠٧٢	٥٤٠٠٩
٢٩٦٤	٥١٧٢٦٨	٤٠٧٥٨٦

٣ - جمع يې كېي:

$ \begin{array}{r} ٣١٩٥٠٦٨ \\ + ٥٣٠٠٥٤٢ \\ \hline ١٧٩٦٩٥٠٨٠ \end{array} $	$ \begin{array}{r} ٤٥١٢٠٩ \\ + ٢٠١٧٣٠ \\ \hline ٥٨٠٠٩٢٣٧٥ \end{array} $
$ \begin{array}{r} + ٩١١٠٠٣٤١٩ \\ \hline \end{array} $	$ \begin{array}{r} + ٦١٧٣١٥٨٠ \\ \hline \end{array} $

 بناغلى بسونكى! زده كونكى دې لومرى پۇنتىپە خپلۇ كتابچو كېي ورسوي او وروستە دې حل كېي.

تمرين

جمع يې کړي:

$$\begin{array}{r} 63408900 \\ + 24273458 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60054793 \\ + 21547000 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 890504212 \\ + 256689456 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 79953000 \\ + 805047885 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 702376536 \\ + 434592600 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 36745321 \\ + 84579632 \\ \hline \end{array}$$

عبارتی پوښتني:

۱- په يوه شرکت کې درې تنه سوداګر ګډون لري که چېږي د يوه برخه ۲۳۷۹۰۰۰، افغانی، دبل برخه ۸۱۰ ۲۵۹۴، افغانی او د دريم برخه يې ۳۷۴۲۵۵، افغانی، وي دنوموري شرکت مجموعي پانګه معلومه کړي؟

۲- که چېږي په تقریبی ډول د کابل د بنار نفوس ۱۹۷۵۴۳، د مزارشریف د بنار ۸۲۴۳۷۵ او د کندھار د بنار ۹۶۵۷۸۲ تنه وي د درې وارو بنارونو نفوس به خومره وي؟

بناغلي بنوونکي دي د تمرين پوښتني د زده کونکو سره حل کړي او د ستونزو په موجوديت کې دي ورسه مرسته او لارښونه وکړي.

لسم لوست

د جمعي د عملني امتحان

هدف: زده کونکي د جمعي د عملني په امتحان باندي پوه شي.

مثال:	د جمعي لوړۍ جزء
	+ د جمعي دوهم جزء
	<hr/> د جمعي حاصل
	43789 ← 2345 ← 46134 ←

پوښتني:

- د دي لپاره چې پوه شو پورته مثال صحیح حل شوي دي او که نه خه باید وکړو؟ د یوې حل شوي پوښتني امتحان خه ګته لري؟
- آیا د جمعي د عملني د امتحان لپاره بلې کومې عملني ته اړتیا شته؟

مثال :	46134 - 2345 <hr/>
--------	--------------------------

د زده کونکو فعالیت:

- زده کونکي دې ګروښي کار او د یو بل سره د خبرو اترو په واسطه معلوم کړي او وروسته دي ووایي چې په ورکړل شوي مثال کې: د (46134) عدد د جمعي د عملني کومه برخه 55؟
- (2345) عدد د جمعي د عملني کومه برخه 55 -
- زده کونکي دې د امتحان عملني لپاره تفریق سر ته ورسوی او بیا دې ووایي چې کوم عدد په لاس راغلی دي؟ -
- زده کونکي دې ووایي چې د پورتیو فعالیتونو له سر ته رسولو خنځه وروسته کومې نیجې ته رسیدیلې دي؟ -

بناغلي بنوونکي: دې زده کونکي د جمعي د عملني د امتحان په مفهوم باندي چې د تفریق د عملني په واسطه کېږي، پوه کړي او د امتحان د عملني ارزښت دې هغوي ته ووایي.

ارزونه:

آيا زده کوونکو د جمعي د عملیې د امتحان مفهوم په صحیح ډول سره
درک کړي دی؟

آيا زده کوونکي په آسانې سره کولای شي چې د جمعي یوه پونستنه وروسته
د حل خخه امتحان کړي؟

آيا زده کوونکي د جمعي د عملیې د امتحان په اهمیت باندي پوه شوي دي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لومړي پونستې حل او وروسته دې هره پونستنه امتحان کړي.

۵۹۰۰۴۱۰

+ ۶۳۲۵۷۶

۴۵۳۰۲۲۴

+ ۱۴۷۸۹

۸۱۶۵۴۲۰۱۰

+ ۵۲۱۹۱۳۵۲۵

۵۰۷۷۰۸۹۴۰

+ ۶۲۸۹۲۳۵۸۱

۳۰۵۰۴۱

+ ۳۷۰۰

۷۹۶۵۰۰۰

+ ۲۳۰۰۷۶۵

۹۹۰۱۴۸۷

+ ۳۶۵۴

۳۰۰۴۵۷۶

+ ۲۱۲۹۰۰۰

بناغلی بنوونکي دې په منظم ډول د زده کوونکو کورنۍ دنده وکوري او د هغې په پرله پسې کړنه کې دې
زده کونکي تشویق کړي.

یوولسم لوست

د عددونو تفریق تر ملیارد پوري

هدف: زده کوونکي و کولای شي د تقریق عملیه تر ملیارد پوري په صحیح توګه سر ته ورسوی.

پوبنستني:

- که چېږي وغواړو دوه لوی عددونه یو دبل خخه تفریق کرو د هري مرتبی رقمونه او د هري طبقي عددونه باید خنګه یو دبل لاندې ولیکو؟
- که چېږي دا کار ونشي نقص بي خه دی؟
- د تفریق عملیه له کومې خوا خخه پیل کوو؟
- که چېږي د تفریق د عملیې د سرته رسولو په وخت کې د مفروق یو رقم د مفروق منه د اړوندې مرتبې له رقم خخه لوی وي خه باید وکرو؟

د زده کوونکو فعالیت:

۱- له ۶۹۷۰۵۲۳۰ عدد خخه د ۲۸۹۳۵۶۷۴ عدد په عمودي ډول سره تفریق کړئ؟

$$\begin{array}{r} \text{مفروق منه} & 35272130\cdot4 \\ - 2132420.97 \\ \hline \text{د تفریق حاصل} \end{array}$$

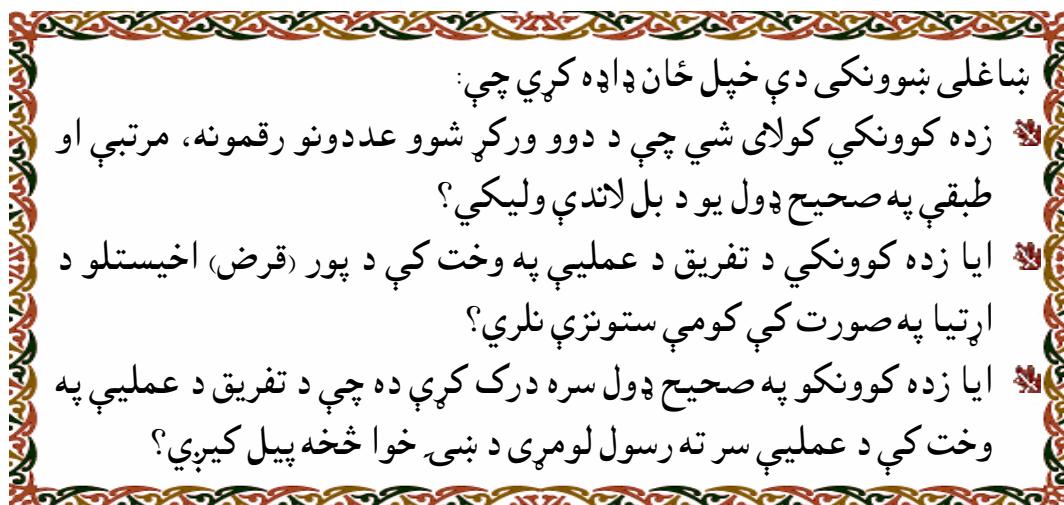
- ۲

بناغلي بنونکي ازده کوونکي دې پورته فعالیت په تولګي کې په ګروپي ډول ترسره کړي.

۳- د هر ستون د عددونو د تفریق حاصل پیدا کړئ؟

۹۸۸۰۰۲۴۹۷	۳۴۶۵۸۰۰۴	۷۱۵۳۶۳۵۱۲	مفرق منه
- ۵۳۱۴۲۹۰۵	- ۱۴۰۳۰۱۲	- ۱۷۹۳۰۰	مفرق
			د تفریق حاصل

ارزو نه:

کورنۍ دنده:

۱- د ۱۲۵ (۴۳۲۰ ۱۲۵)، عدد د ۱۲۵۲۹۷۰۴، له عدد خخه تفریق کړئ؟

۲- تفریق یې کړئ؟

۶۰۷۱۰۵۹۲۳

۵۴۳۰۲۱۶۶۹

- ۱۴۳۵۰۸۷۶

- ۲۹۸۵۰۳۴۱

۴۸۱۳۴۵۷۶۰۲

۲۹۰۰۳۵۴۱۷۵

- ۲۳۷۹۶۲۳۵۸۴

- ۱۵۶۷۲۱۹۰۴۰

۳- د لاندی هریو ستون د تفریق حاصل په لاس را وړئ.

۷۵۲۲۰۰۳۱۴	۹۴۳۶۵۲۳۰۸	۲۳۰۶۴۹۳۲۱	مفروق منه
- ۱۲۸۷۶۵۲۱۹	- ۳۰۷۴۹۸۷۲۳	- ۱۹۵۴۳۷۶۸۱	مفروق
			د تفریق حاصل

تمرین

تفریق بې کړئ:

۸۵۹۳۷۸۳۷۰

۷۳۹۰۲۵۳۴۱

$$- \quad ۵۴۳۵ \quad ۰۰۸۴۲$$

$$- \quad ۳۸۵۰۰\quad ۴۲۱۳$$

۹۶۸۴۰۰۶۳۲

۸۴۳۴۵۹۰۶۲

$$- \quad ۷۲۱ \quad ۱۹۷۴۴۳$$

$$- \quad ۶۰۳۸۳۶۹۰۱$$

۲۶۲۷۵۶۰۱۰۴

۵۳۵۷۰۶۸۴۳۲

$$- \quad ۱۳۹۴۰۱۲۳۵۸$$

$$- \quad ۴۱۴۶۹۳۰۷۸۰$$

۳۵۳۰۰۰۶۷۹۸

۷۶۷۳۵۴۰۹۱۸

$$- \quad ۱۴۴۹۷۸۸۵۳۶$$

$$- \quad ۶۵۹۸۷۶۶۳۷۵$$

بساغلی بسونکي دې د زده کوونکو کورنۍ دنده په غور سره و گوري. د ستونزوه په صورت کې دې هغوي ته لارښونه وکړي.

عبارة پښتني

- ١- د دوو عددونو د جمعي حاصل (٥٣١٩٠٠٤٣) دی که د نومورو عددونو یو عدد یې (١٤٩٠٢٤٠٠) وي بل عدد یې پیدا کړئ؟
- ٢- یو بزگر د خپلو حاصلاتو د خڅولو له درکه (١٣٨٤٥٠٠) افغانۍ په لاس راوري دي او د نومورو پيسو څخه یې یوه عراده تراکتور په (٥٣٨٢١٤) افغانيو واهیست، معلوم کړئ چې څومره افغانۍ ورسه پاتې دي؟
- ٣- دو ه تنه سوداګر په یوه شرکت کې چې سرمایه یې (٣١٩٦٥٠٠٠) افغانۍ ده شريک دي که چېږي د یوه برخه (١٢٠٨٣٩٠٠) افغانې وي دبل برخه یې معلومه کړئ؟

دولسم لوست:

د تفريقي د عملبي امتحان

هدف: - زده کونکي د تفريقي عملبي د امتحان په طريقه باندي پوه شي.

مثال : مفرق منه

$$\begin{array}{r} 74325 \\ - 9248 \\ \hline 25077 \end{array}$$

مفرق

د تفريقي حاصل

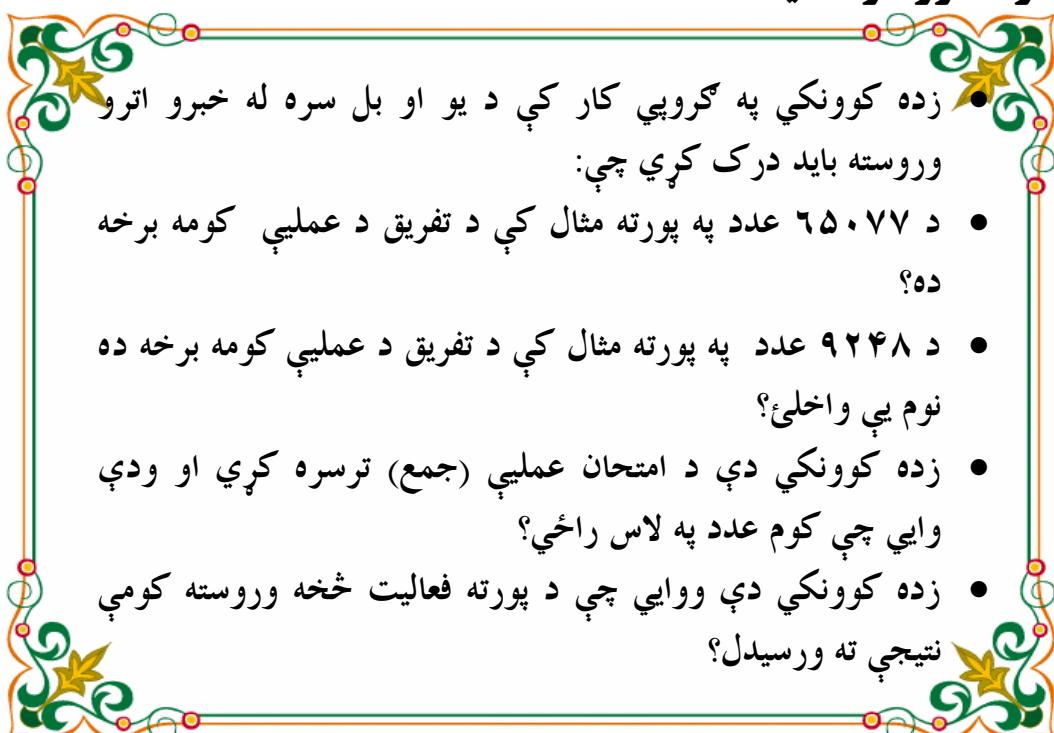
پونتنې:

- د دي لپاره چې پوه شو پورته مثال په صحيح ډول سره حل شوي
دي او که نه باید خه وکړو؟
- د یوې حل شوي پونتنې امتحان خه ګته لري؟
- د تفريقي عملبي د امتحان لپاره د بلې کومې عملبي سرته رسولوته
ارتيا شته؟

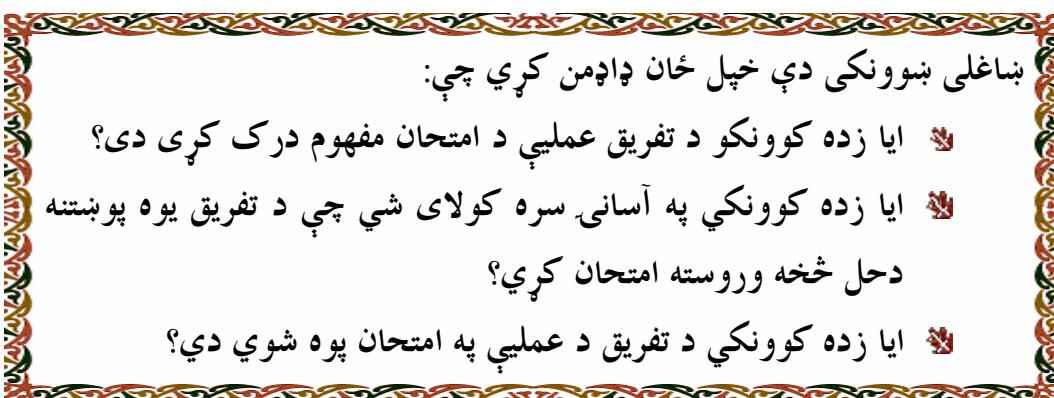
امتحان:

$$\begin{array}{r} 25077 \\ + 9248 \\ \hline \end{array}$$

د زده کوونکو فعالیت:

ارزونه:

بناغلی بنوونکی دې د پونښتو په طرح کولو او د زده کوونکو خخه د صحیح خوابونو په اخیستلو سره د تفریق عملیې د امتحان موضوع زده کوونکو ته ورزدہ کړي.

کورنی دندہ:

زدہ کوونکی دی لاندی پونتنی لومړی حل او وروسته دی هرہ پونتنه امتحان کړي.

۳۴۹۰۵۲۰۷

- ۸۲۴۳۶۶۵

۸۳۰۰۰۷۲۹

- ۷۵۴۳۹۰۳

۷۵۹۷۷۲۳۶.

- ۷۲۰۰۵۹۸۷

۳۰۴۰۱۹۰۵۰

- ۲۹۸۷۴۰۲۰۹

۵۰۰۷۹۱۴

- ۲۲۸۳۲۰

۷۳۰۵۰۴۲۱

- ۱۳۸۵۹۷۷

۲۳۹۰۲۵۷۴۳

- ۸۲۵۹۳۰۰۷

۹۴۳۰۰۱۸۵۳

- ۸۷۹۲۲۵۴۲۰

بناغلی بشونکی دی د زدہ کوونکو کورنی دندی و ګوري او د هغوبه سره رسولو کې دی ورسه مرسته کړي.

دیار لسم لوست

د دوه رقمي عدد ضرب په دوه رقمي عدد کې

هدف: زده کوونکي وکړای شي چې یو دوه رقمي عدد په بل دوه رقمي عدد کې په صحیح توګه ضرب کړي.

(ب)	(الف)	مثالونه:
$ \begin{array}{r} 94 \\ \times 78 \\ \hline 752 \\ + 6580 \\ \hline 7332 \end{array} $ د ضرب لومړۍ جزء د ضرب دو هم جزء د ضرب حاصل	$ \begin{array}{r} 67 \\ \times 32 \\ \hline 134 \\ + 2010 \\ \hline 2144 \end{array} $ د ضرب لومړۍ جزء د ضرب دو هم جزء د ضرب حاصل	د ضرب لومړۍ جزء د ضرب دو هم جزء د ضرب حاصل

پوښتني:

- د ضرب عملیه بله کومه عملیه آسانه کوي؟
- که چېږي وغواړو دوه، دوه رقمي عددونه په عمودي توګه ضرب کړو د ضرب عملیه خنګه پیل کوو؟
- که وغواړو د ضرب د دو هم جزء د لسیز رقم د ضرب د لومړۍ جزء په یویز کې ضرب کړو د ضرب حاصل په کوم خای کې ليکو؟

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې گروپي کار وکړي له یو بل سره د بحث خخه وروسته دې مناسب عددونه د چوکات د تشو ئایونو لپاره پیدا او ولیکي؟

- یو یو تن دې د خپل گروپ په استازیتوب تورې درې ته ولارشي او دخپل گروپ دکار او فعالیت په برخه کې دې نورو ته معلومات ورکړي.

په تشوخایونو کې مناسب عددونه ولیکي:

$$\begin{array}{r}
 23 \\
 \times 12 \\
 \hline
 46 \\
 +230 \\
 \hline
 276
 \end{array}$$

← ... × 23
← ... × 23

هر گروپ دې په لاتدي پوبنتنه کې فکر او بحث وکړي او د ضرب حاصل دي پیدا کړي؟

پوبنتنه :

$$\begin{array}{r}
 34 \\
 \times 21 \\
 \hline
 00 \\
 00 \\
 \hline
 000
 \end{array}$$

د ضرب لومړي جزء
د ضرب دوهم جزء
د ضرب حاصل

ارزوونه:

بناغلی بنوونکی دې اطمینان پیدا کړي چې:

- ﴿ ايا زده کوونکي د دوو دوه رقمي عددونو په ضرب کولو پوه شوي دي. ﴾
- ﴿ ايا زده کوونکي د ضرب عملیې په جريان کې حاصل شوي عددونه په خپلو مرتبو کې په صحیح توګه ليکلای شي؟ ﴾

بناغلی بنوونکي! اکله چې زده کوونکي خپل فعالیتونه په گروپ کې ترسره کوي، د هر گروپ د کار خخه خارنه (مراقبت) وکړي او که ستونزې و لري لارښونه ورته وکړي.

کورنۍ دندو:

د لاندې پونښتو د ضرب حاصل په لاس راوړی؟

$$\begin{array}{r}
 44 \\
 \times 11 \\
 \hline
 97
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 50 \\
 \times 35 \\
 \hline
 62
 \end{array}$$

تمرين

د لاندې پونښتو د ضرب حاصل په لاس راوړی؟

$$\begin{array}{r}
 72 \\
 \times 34 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 28 \\
 \times 42 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 59 \\
 \times 33 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 28 \\
 \times 55 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 92 \\
 \times 23 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 83 \\
 \times 57 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 98 \\
 \times 22 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 85 \\
 \times 23 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 79 \\
 \times 23 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 89 \\
 \times 74 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 77 \\
 \times 29 \\
 \hline$$

$$\begin{array}{r}
 23 \\
 \times 44 \\
 \hline$$

 بساغلې بنوونکي دې د زده کوونکو کورنۍ دندو و ګوري که ستونتري ولري لارښونه دې ورته وکړي

خوارلسم لوست

په درې رقمي عدد کې د دوه رقمي عدد ضرب

هدف: زده کوونکي وکړۍ شي په آسانې سره دوه رقمي عددونه په درې رقمي عددونو کې په صحیح ډول ضرب کړي.

مثال:

$$\begin{array}{r}
 163 \\
 \times \quad 42 \\
 \hline
 326 \\
 +6520 \\
 \hline
 6846
 \end{array}$$

د ضرب لومړي جزء ←
د ضرب دوهم جزء ←
 2×163 ←
 40×163 ←
د ضرب حاصل ←

پوښتنې:

- که چېږي وغواړو دوه رقمي عدد په درې رقمي عدد کې ضرب کړو لومړي باید د ضرب د دوهم جزء کوم عدد د ضرب د لومړي جزء په ټولو رقمونو کې ضرب کړو؟
- که د ضرب د دوهم جزء د لسیز رقم د ضرب د لومړي جزء د یویز په رقم کې ضرب کړو د ضرب حاصل باید تر کومې مرتبې لاندې ولیکو؟

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د ګروپي کار په وخت کې په نقطه نقطه تشو ځایونو کې مناسب عدد ولیکي.

بناغلي بنوونکي دې د لومړي چوکات مثال په یو لوی چارت کې ولیکي او بیا دې د ټولکي مخ ته ځورنند کړئ له زده کوونکو خخه دې پوښتنې وکړي او صحیح څوابونه دې ترلاسه کړي.

په تشو خایونو کې مناسب عددونه ولیکي.

$$\begin{array}{r}
 134 \\
 \times 25 \\
 \hline
 670 \leftarrow \dots \times 134 \\
 + 268 \leftarrow \dots \times 134 \\
 \hline
 3350
 \end{array}$$

د ګروپ هر غړي دې د لاندې پونستني د حل لپاره یو دبل سره خبرې اترې و کړي او حاصل دې په لاس راوړي.

پونستنه:

$$\begin{array}{r}
 312 \\
 \times 31 \\
 \hline
 \dots \\
 \dots \\
 \hline
 0000 \leftarrow \text{د ضرب حاصل}
 \end{array}$$

د ضرب لوړۍ جزء ←
د ضرب دوهم جزء ←
...

ارزو نه:

بناغلی بسوونکي دې خپل خان ډاډه کړي چې:

زده کوونکي د دوه رقمي عدد ضرب په درې رقمي عدد کې د ضرب حاصل په صحیح ډول په لاس راوړلای شي.

آيا زده کوونکي د داسې ضرب د عملې په سرته رسولو کې ستونزې نه لري؟

کورنی دنده:

د لاندې پونستنو د ضرب حاصل په لاس راوړئ؟

٤٠٦

× ٣١

٦٦٢

× ٧٨

٩٤٥

× ٥٧

٨٧٦

× ٩٥

٣٤٠

× ٢٢

٥٤٣

× ٦٧

٣٧٩

× ٤٠

٤٠٦

× ٢٤

بناغلی بنوونکي! ارزونه ډير ارزښت لري په ارزونه کې مختلفي طریقې وجود لري. د طریقې تاکل ستاسو په خوبنه دی.

تمرین

د لاندې عددونو د ضرب حاصل په لاس راوړئ؟

$$\begin{array}{r}
 742 \\
 \times 24 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 678 \\
 \times 59 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 546 \\
 \times 42 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 589 \\
 \times 63 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 968 \\
 \times 59 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 833 \\
 \times 46 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 900 \\
 \times 32 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 710 \\
 \times 22 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 304 \\
 \times 69 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 555 \\
 \times 12 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 112 \\
 \times 74 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 452 \\
 \times 20 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 894 \\
 \times 78 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 707 \\
 \times 26 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 780 \\
 \times 13 \\
 \hline
 \end{array}$$

بساغلي بسوونکي! د زده کونونکو پونستني حل او لارښونه ورته وکړئ.

پنځلسم لوست

په خلور رقمي عدد کې د دوه رقمي عدد ضرب

هدف: زده کوونکي وکړای شي چې دوه رقمي عددونه په خلور رقمي عددونو کې په صحیح ډول ضرب کري.

مثال :

$$\begin{array}{r}
 & 2341 \leftarrow \text{د ضرب لومړي جزء} \\
 \times & 32 \leftarrow \text{د ضرب دويم جزء} \\
 \hline
 & 4682 \leftarrow 2 \times 2341 \\
 + & 70230 \leftarrow 30 \times 2341 \\
 \hline
 & 74912 \leftarrow \text{د ضرب حاصل}
 \end{array}$$

پوبنتني:

که چېږې د ضرب د دوهم جزء د یویزو رقم ۴ وي او مونږ هغه د ضرب په لومړي جزء کې ضرب کړو کولای شئ ووايئ چې په حقیقت د ضرب دوهم جزء په خو کې ضرب شوي دي؟

که د ضرب د دوهم جزء د لسیزو رقم ۷ وي او مونږ هغه د ضرب په لومړي جزء کې ضرب کړو په دې صورت کې ويلاي شئ چې په حقیقت کې د ضرب لومړي جزء په خو کې ضرب شوي دي؟

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ګروپي کار کې د لاندې چوکات په نقطه نقطه خایونو کې مناسب عددونه ولیکي؟
- د هر ګروپ غړي دې یو دبل سره تر خبرو اترو وروسته لاندې پوبنتنه حل کړي.

مناسب عددونه په تشو خایونو کې ولکي؟

$$\begin{array}{r}
 1254 \\
 \times \quad 43 \\
 \hline
 3762 \\
 +50160 \\
 \hline
 53922
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{l}
 \dots \times 1254 \\
 \dots \times 1254
 \end{array}$$

: پونتنه

$$\begin{array}{r}
 5064 \\
 \times \quad 72 \\
 \hline
 \dots \\
 \dots \\
 \dots \\
 \hline
 \dots \leftarrow \text{د ضرب حاصل}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{l}
 \text{د ضرب لومړئ جزء} \leftarrow \\
 \text{د ضرب دوهم جزء} \leftarrow
 \end{array}$$

ارزوونه:

- بناغلی بنوونکی دې خپل ئان ډاډه کړي چې:
- ﴿ ايا د هر ګروپ غري زده کوونکي په آسانې سره کولي شي یو دبل سره له خبرو اترو وروسته لاندې پونتنه حل کړي؟ ﴾
 - ﴿ ايا زده کوونکي کولاي شي چې دوه رقمي عدد په خلور رقمي عدد کې ضرب کړي؟ ﴾
 - ﴿ ايا زده کوونکي د دې ډول پونتنو په حل کې ستونزې نلري؟ ﴾

بناغلی بنوونکي: کله چې د زده کوونکو خخه پونتنې کوي په ډير ساده ډول د هغوي خخه پونتنې وکړئ ترڅو زده کوونکي په آسانې سره وکولاي شي پوه شي چې تاسو خه شي غواړي.

کورنی دندہ:

لاندی پونستنی حل کرئی؟

۹۲۴	۷۳۰۴	۱۷۴۹	۶۰۰۳
\times	\times	\times	\times
۸۰	۹۳	۵۰	۴۵
<hr style="border: 1px solid orange;"/>			

تمرين

لاندی پونستنی حل کرئی؟

$\begin{array}{r} ۴۰۳۸ \\ \times ۶۱ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۲۸۶۱ \\ \times ۲۹ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۲۹۵ \\ \times ۱۲ \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} ۱۰۰۰ \\ \times ۹۹ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۷۰۰۵ \\ \times ۴۳ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۸۴۰۰ \\ \times ۷۸ \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} ۷۳۲۶ \\ \times ۱۰ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۱۳۰ \\ \times ۸۴ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۳۶۰۴ \\ \times ۴۳ \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} ۸۳۵۴ \\ \times ۴۹ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۲۱۹۸ \\ \times ۶۵ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۳۰۹۸ \\ \times ۵۰ \\ \hline \end{array}$

بناغلی بنوونکی دی زده کوونکی په گروپونو تقسیم او د هر گروپ لپاره دی له دریم تمرين خخه پونستنی ورکړي
ترڅو له خبرو اترو وروسته پونستنی حل کړي

شپارسم لوست

په خو رقمي عدد کي د دوه رقمي عدد ضرب

هدف: زده کونکي وکړۍ شي چې د دوه رقمي عدد په خو رقمي عدد کي په آسانې سره ضرب کړي.

مثال :

$$\begin{array}{r}
 13852 \\
 \times 46 \\
 \hline
 83112 \\
 +554080 \\
 \hline
 637192
 \end{array}$$

د ضرب لومړی جزء ←
د ضرب دوهم جزء ←
 6×13852 ←
 40×13852 ←
د ضرب حاصل ←

پوبنستني:

- ﴿ پورته مثال ته پاملننه وکړئ چې د ضرب دوهم جزء خورقمي دي؟
- ﴿ په دې مثال کي د ضرب دوهم جزء خورقمي دي؟
- ﴿ که چېرې وغواړو دغه عددونه ضرب کړو په لومړي وارکي خنګه عمل و کړو او په دویم وارکي باید خه وکړو؟

د زده کونکو فعالیت:

- زده کونکي په ګروپونو کي باید یو د بل سره تر خبرو اترو وروسته په لاندې چوکات کي د نقطې، نقطې په ځای مناسب عددونه ولیکي؟
- زده کونکي دې په هر ګروپ کي یو د بل سره مشوره وکړي او هر ګروپ دې لاندې پوبنستنه حل کړي؟

مناسب عدد په تشو ئایونوکې

ولیکى:

\times

$$\begin{array}{r} 23154 \\ \times 32 \\ \hline 46308 \\ +69462 \\ \hline 740928 \end{array}$$

000×23154

000×23154

پوبنتنې :

$$\begin{array}{r} 68594 \\ \times 37 \\ \hline \\ \\ \hline \end{array}$$

د ضرب لومړۍ جزء د ضرب دوهم جزء
د ضرب حاصل

ارزوونه:

بنوونکي دې خپل خان ډاډ من کړي چې:

﴿ ايا زده کوونکي کولاني شي چې یو دوہ رقمي عدد د خلور رقمي

څخه په لوی (څورقمي) عدد کې په آسانې سره ضرب کړي؟

﴿ ايا زده کوونکي د دې ډول پوبنتنو په حل کې اشتباہ نه کوي؟

بناغلي بنوونکي: د ارزوونې مختلف ډولونه موجود دي کومه طريقه یا ډول چې تاسو ته آسانه ده او زده کوونکي بنه ورباندي پوهېږي د زده کوونکو په ارزوونه کې ورڅخه کار واخلي.

کورنی دندہ:

لاندی پوبنتنی حل کړئ؟

٦٥٩٤٣٧٣	٤٣٢٩٨٧١	٥٢٠٥٧٦	٨٥٤٣٢
\times	٩٣	\times	٥٢
<hr style="border: 1px solid orange;"/>			
٤٠٠٩٥	٢٣٠٥٤	١٢٤٨٣	
\times	١١	\times	٤٢
<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	
٧٠٤٠٩	٧٣٥٤٠	٨٤٦١٣	
\times	٢٨	\times	٣٣
<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	
٢٠٠٠٩	٤٣٤١٧	٨٧٢٠٠	
\times	٨٥	\times	٤٠
<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	
٢٥٨٧٩٣٦	١٦٣٢١٩٤	٣٥٧٢١٤٠	
\times	٤٦	\times	٦٥
<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	<hr style="border: 1px solid orange;"/>	

تمرین

ضرب یې کړئ؟

٤٠٠٩٥ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٧٠٤٠٩ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٢٠٠٠٩ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٢٥٨٧٩٣٦ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/>	٢٣٠٥٤ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٧٣٥٤٠ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٤٣٤١٧ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ١٦٣٢١٩٤ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/>	١٢٤٨٣ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٨٤٦١٣ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٨٧٢٠٠ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/> ٣٥٧٢١٤٠ \times <hr style="border: 1px solid orange;"/>
--	--	--

بناغلی بنوونکي: ارزونه مختلف ډولونه لري تاسي کولائي شئ هره طريقه چې ستاسو لپاره بنه وي او بنه نتيجه ورڅخه اخستلای شئ؛ د زده کوونکو په ارزونه کې د هغى خخه استفاده وکړئ.

اوو لسم لوست

په دوه رقمي عدد باندي د دوه رقمي عدد تقسيم

هدف: زده کوونکي د دوه رقمي عدد تقسيم په بل دوه رقمي عدد، په طريقه باندي پوه شي.

مقسوم	\longrightarrow	89	\longleftarrow	مثال : مقسوم عليه
$\begin{array}{r} 89 \\ -88 \\ \hline 1 \end{array}$			\longleftarrow	خارج قسمت
→ پاتي(باقيمانده)	\longrightarrow		\longleftarrow	

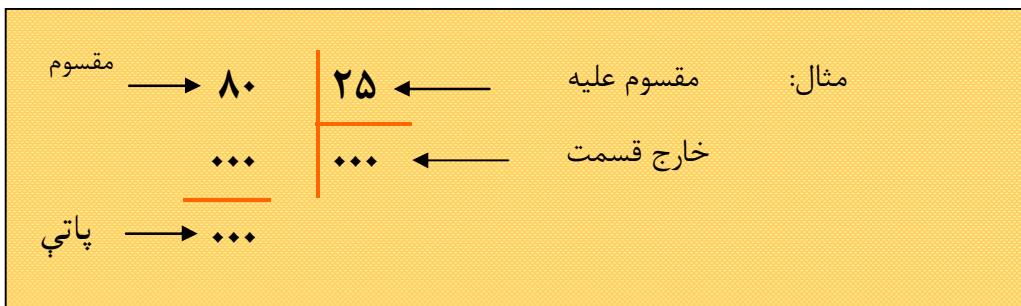
پوبنستني:

- که چېري د دوه رقمي عددونو تقسيم په دوه رقمي عدد باندي پوبنستنه را کړل شي ترڅو مونږ هغه حل کړو. د تقسيم د عملیې د اجرا خخه مخکي د مقسوم او مقسوم عليه په برخه کې بايد خه فکرو کړو؟
- که چېري له فکر کولو خخه وروسته د مثال په ډول په هغه تقسيم کې چې مقسوم عليه (۵) واري يا په تقریبی ډول او يا په پوره ډول په مقسوم کې شامل وي دغه عدد د تقسيم د علامې په کومه برخه کې بايد ولیکو؟
- له فکر کولو وروسته کله چې خارج قسمت مو پیدا کړ د تقسيم پاتي عملیې بايد خرنګه مخ ته يوسو.

د زده کوونکو فعالیت:

- تول ګروپونه دي په جلا ډول سره د لاندي چوکات په داخل کې د پوبنستني په برخه کې فکر و کړي او تر خبرو اترو وروسته دي هغه حل کړي.
- د هر ګروپ استازی دي په خپل وار سره توري درې ته لار شي او نوموري پوبنستنه دي د دوهم حل لپاره حل کړي.

بناغلي بنوونکي! کله چې زده کوونکي په ګروپونو باندي وو بشل شي په چوکات کي پوبنستنه بايد تولو ګروپونو ته ورکړي شي چې هغوي د یو بل په مشوري سره حل کړي. تاسود تولو ګروپونو خخه خارنه وکړئ او مرسته ورسه وکړئ.

ارزو نه:

بساغلی بسوونکی دې خپل ئان ڈاډه کړي چې:
 زده کوونکي د دوه رقمي عددونو تقسيم په دوه رقمي عدد باندي په
 صحیح ډول پوه شوي دي.
 زده کوونکي د تقسيم د علمي په سرته رسولو په وخت کې د دې رقم
 پوبنتو په حل کې ستونزی نلري.

کورنۍ دنده:

لاندې پوبنتني حل کړئ.

$\begin{array}{r l} 45 & 22 \\ \hline 0 & 000 \\ \hline 0 & 000 \end{array}$ $\begin{array}{r l} 94 & 45 \\ \hline 0 & 000 \\ \hline 0 & 000 \end{array}$ $\begin{array}{r l} 86 & 40 \\ \hline 0 & 000 \\ \hline 0 & 000 \end{array}$	$\begin{array}{r l} 31 & 10 \\ \hline 0 & 000 \\ \hline 0 & 000 \end{array}$ $\begin{array}{r l} 74 & 35 \\ \hline 0 & 000 \\ \hline 0 & 000 \end{array}$ $\begin{array}{r l} 67 & 21 \\ \hline 0 & 000 \\ \hline 0 & 000 \end{array}$
--	--

بساغلی بسوونکي دې د زده کوونکو کورنۍ دنده وکوري که مشکل ولري په حل کې دې ورته لارښونه وکړي

تمرين

تقسيم يې كړئ؟

۲۲	۱۰	۳۴	۱۱	۴۴	۲۱
۵۳	۱۳	۶۰	۱۵	۶۹	۳۰
۷۴	۲۴	۷۷	۳۵	۸۰	۲۰
۸۷	۴۱	۹۳	۳۱	۹۹	۴۵

لاندې پونکتني حل کړئ.

- ۱ - یو سړی ۳۲ دانې چاکليت لري که چېږي هغه د خپلې کورنۍ د ۱۰ تنوغررو په منځ کې په برابر (مساوي) ډول تقسيم کړي معلوم يې کړئ چې د کورنۍ هر غړي ته خوداني چاکليت رسېږي او خوداني ورسره پاتې کېږي؟
- ۲ - بنوونکي (۸۴) پانې سپین کاغذ خپلو زده کوونکو ته چې ۲۸ تنه دی په برابر ډول ويشي معلوم يې کړئ چې هر تن ته خوپانې رسېږي؟

بناغلي بنوونکي دې د پونکتني په حل کې له زده کوونکو سره مرسته وکړي.

اټلسیم لوست

په دوه رقمي عدد باندي د درې رقمي عدد تقسيم

هدف: زده کوونکي وکړۍ شي چې درې رقمي عدد په دوه رقمي عدد باندي تقسيم کړي.

مقسوم	\longrightarrow	٤٤٧		٢١	\longleftarrow	مقسوم عليه
		- ٤٢		٢١	\longleftarrow	خارج قسمت
		<hr/>				
		٠٢٧				
		-	٢١			
		<hr/>				
		٠٦	\longrightarrow	پاتي		

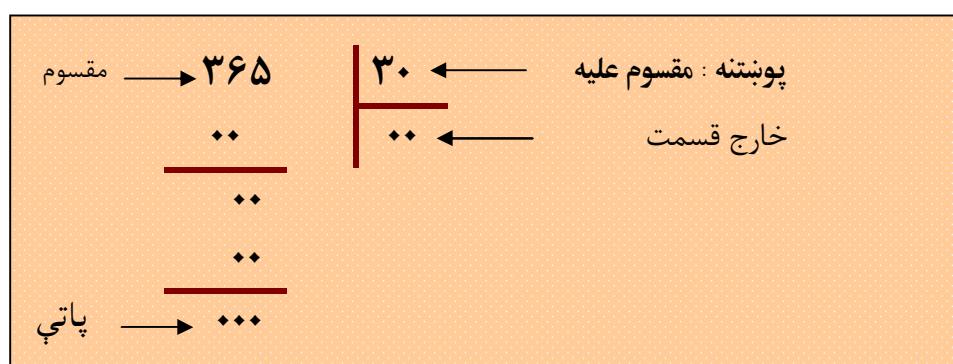
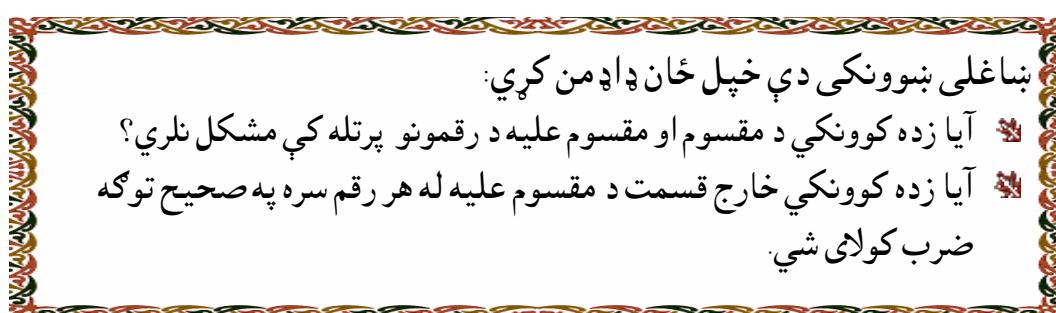
پونستني:

- د درې رقمي عددونو تقسيم په دوه رقمي عدد باندي لوړۍ بايد له کومې خوا او د مقسوم خورقمه له مقسوم عليه سره پرته (مقاييسه) کړو؟
- که چېرې د پرته کولو په نتيجه کې بیا هم ولیدل شي چې مقسوم عليه لوی دی خه بايد وکړو؟

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې ګروپي کار وکړي او هر ګروپ دې د چوکات په دنه پونستنه کې فکر وکړي د یوبل سره تر خبرو اترو (مناقشي) خخه وروسته دې هغه حل کړي.

ناغلي بنونکي دې ډګروپي کارد جريان مراقبت وکړي او که ستونزې وي لارښونه او مرسته دې وکړي

ارزو نه:**کورنۍ دندہ:**

لاندې پونستني حل کړئ.

$$491 \quad | \quad 85$$

$$563 \quad | \quad 97$$

$$735 \quad | \quad 35$$

تمرین

$824 \quad \quad 40$	$624 \quad \quad 17$	$482 \quad \quad 30$
$721 \quad \quad 21$	$894 \quad \quad 41$	$982 \quad \quad 53$

- ۵۵ -

ubarati poubesti :

۱- د يو بنوونخي د لومړي تولګي د نويو زده کوونکو نتوت شمېر

(۵۴) تنه دی که د بنوونخي اداره هغه په مساوي توګه په داسي

دول وویشي چې د هر تولګي د نتوت شمېر (۴۵) تنه شي معلوم يې

کړئ چې خو لومړي تولګي جورېږي؟

۲- په يوه فابريکه کې ۱۲ پايو ماشينونه دي چې په هره دقيقه کې

(۸۲) متره ټوکر تولید وي، معلوم کړئ چې يوه پايه ماشين په يوه

دقيقه کې خو متره ټوکر توليدوي؟

بناغلي بنوونکي! د پوبېتنو عبارت په ساده او آسانه توګه زده کوونکو ته وواياست چې په بنه دول سره د پوبېتنو په مفهوم پوه شي او حل يې کړي.

نویسنده

په دوه رقمي عدد باندي د خلور رقمي عدد تقسيم

هدف: زده کوونکي و کړۍ شي چې خلور رقمي عدد په دوه رقمي عدد باندي په صحیح ډول تقسيم کړي.

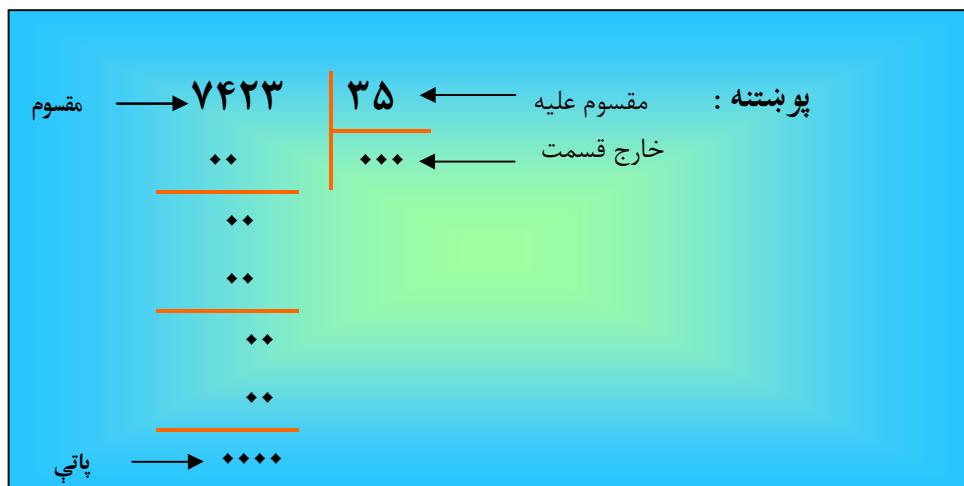
مقسوم	\longrightarrow	3214		۲۵	\longleftarrow	مقسوم عليه
	$- 25$	128			خارج قسمت	
	$\underline{71}$					
	$- 50$	214				
	$\underline{214}$					
	$- 200$	14				
پاتي	\longrightarrow	14				

پوبنستني:

- په عملیه کې لومړي د مقسوم ارقام د مقسوم عليه له ارقامو سره له کوم لوري او خه ډول پرتله کوو؟
- دا کار د تقسيم د عملیې په سرته رسولو کې په کومه اندازه ارزښت لري؟

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې ګروپي کار وکړي او هر ګروپ دې په چوکات کې دته پوبنستني په برخه کې فکر وکړي او له خبرو اترو وروسته دې هغه حل کړي.

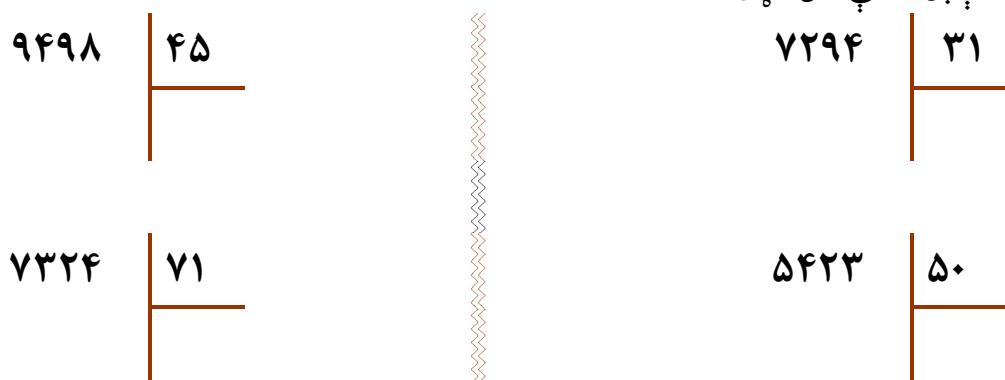

ارزونه:

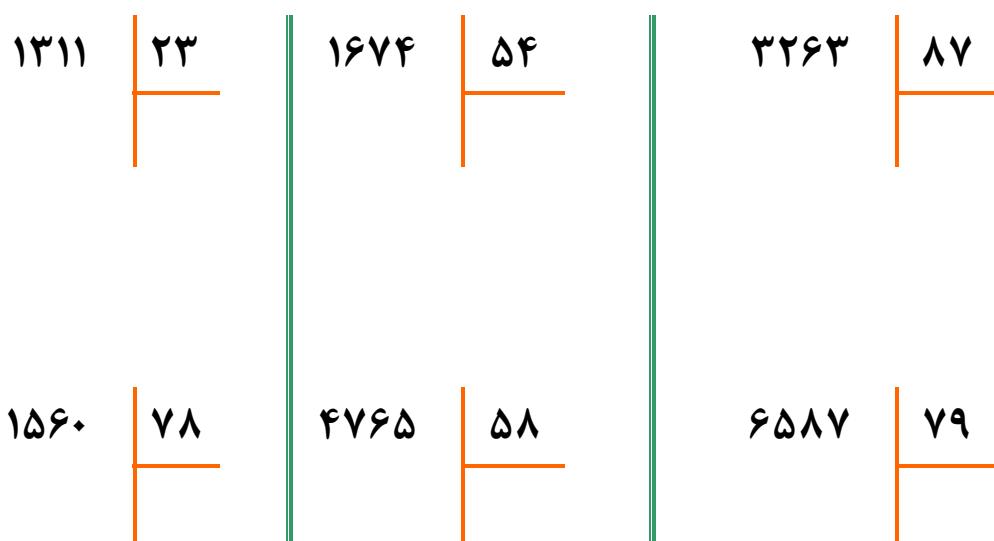
بناغلی بنوونکی دې خان ڇاڻه کري چي:
آيا زده کوونکي په آسانی سره کولاني شي چي یو خلور رقمي عدد په
دوه رقمي عددباني تقسيم کري?
زده کوونکي د پونتنو د حل کولو په وخت کي غلطی نکوي?

کورني دنده:

لاندې پونتنې حل کري؟

تمرين

لاندي پونستني حل کري؟

١- يوه ژرنده په هرو ١٢ دقیقو کې يو من غنم اوړه کوي معلوم کړئ

چې په ٢٥٣٢ دقیقو کې به خو منه غنم اوړه کړي؟

٢- يو بزگر په (٨٨) دقیقو کې يو جريب ځمکه یوې کوي معلوم کړئ

چې په (١٩٠٠) دقیقو کې به خو جريبه ځمکه یوې کړي؟

شلم لوست

د ضرب د علميپ امتحان

هدف: زده کونکي د ضرب د علميپ د امتحان له طريقي سره پيزند گلوي پيدا کري.

مثال :
$ \begin{array}{r} 365 \\ \times 21 \\ \hline 365 \\ +730 \\ \hline 7665 \end{array} $ <p style="margin-left: 100px;">← د ضرب لومړۍ جزء ← د ضرب دوهم جزء ← د ضرب حاصل</p>

پونستني:

- د ضرب د يوې حل شوې پونستني د امتحان لپاره کومې عملې ته ارتيا شته؟
- د دي عملې اجرا کول خنګه وتاکو؟
- د عملې د اجرا خخه وروسته به خنګه پوه شو چې پونستنه صحيح ده؟

د زده کونکو فعالیت:

- زده کونکي دي په ګروبي کار کې د امتحان عملیه يعني (تقسيم)

اجرا کري.

- په ګروبي کار کې دي زده کونکي تشخيص کري چې په ذکر شوي مثالو کې د ضرب په عملیه کې ۷۶۵۵ عدد کوم جزو دی، نوم ېې واخلي.

- په ضمن کې دا روښانه کړئ چې د ۲۱ عدد د ضرب په دې پونستنه کې کوم جزو دی؟

- زده کونکي دي د تقسيم عملیه اجرا کري؟

ساغلي بنونکي دي په ګروپونو کې د زده کونکو فعالیت وخاري او لازښونه دې ورته وکړي.

امتحان:

٧٦٦٥		٢١
---		---
---		---
---		---
---		---
---		---
----		----
٠٠٠٠		د ضرب دویم جزء = د ضرب لومړي جزء ÷ د ضرب حاصل

ارزوونه:

بناغلې بنوونکي دې ئانډاهه کړي چې:

زده کوونکي د ضرب د عملې په امتحان باندي په بشپړه توګه پوه شوي دي.

آيا د ضرب د پونستني د آزمولو د عملې په وخت کې کوم مشکل نلري؟

کورنۍ دندہ:

زده کوونکي دې لومړي لاندې پونستني حل او بیا دې امتحان کړي.

$\begin{array}{r} 76 \\ \times 45 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 48 \\ \times 13 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 97 \\ \times 21 \\ \hline \end{array}$
--	--	--

تمرين

لاندې هره یوه پونستنه حل او بیا یې امتحان کړئ.

$\begin{array}{r} 758 \\ \times 62 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 518 \\ \times 96 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 395 \\ \times 64 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 807 \\ \times 90 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 900 \\ \times 57 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 602 \\ \times 71 \\ \hline \end{array}$

یوویشتم لوست

د تقسیم د عملیې امتحان

هدف: زده کونونکی د تقسیم د عملیې په امتحان پوه او زده يې کړي.

مثال : مقسوم عليه خارج قسمت

$$\begin{array}{r}
 \text{مقسوم} \longrightarrow 752 \\
 - 47 \quad | \quad 47 \longleftarrow \\
 \hline
 282 \quad | \quad 16 \longleftarrow \\
 - 282 \\
 \hline
 \dots
 \end{array}$$

پونستني:

- د تقسیم د پونستني د امتحان لپاره کومې عملیې ته اړتیا لرو؟
- د دې عملیې اجزاوې به کومې وي؟
- د عملیې د اجرا خخه وروسته د پونستني د صحیح والي په برخه کې څنګه نتیجه اخیستلی شو؟

د زده کونونکو فعالیت:

- د زده کونونکو هر گروپ دې د امتحان عملیه (ضرب) سرته ورسوی او بیا دې تیجه بیان کړي.

ښاغلی بنوونکې دې زده کونونکی د تقسیم د عملیې په برخه کې له دوه ډوله پونستو سره مخامنځ کړي یو هغه پونستني چې پوره یا بشپړي ویشنل کېږي او بل ې هغه پونستني دې چې له ویشنل وروسته پاتې لري. په دې برخه کې دې زده کونونکو ته معلومات ورکړي.

امتحان: مقسوم عليه ←
خارج قسمت ←

$$\begin{array}{r}
 47 \\
 \times 16 \\
 \hline
 \end{array}$$

.....
..

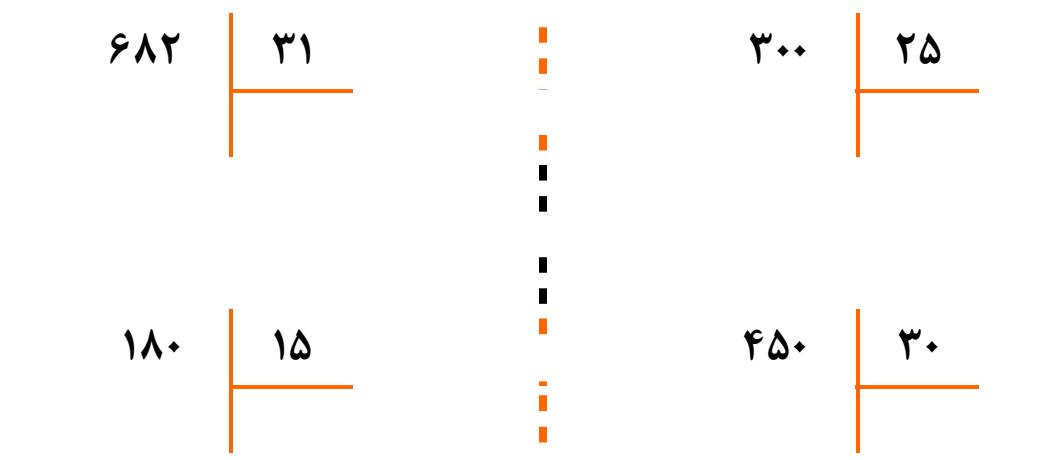
مقسوم → ← مقسوم عليه

مقسوم = خارج قسمت × مقسوم عليه

ارزو نه:

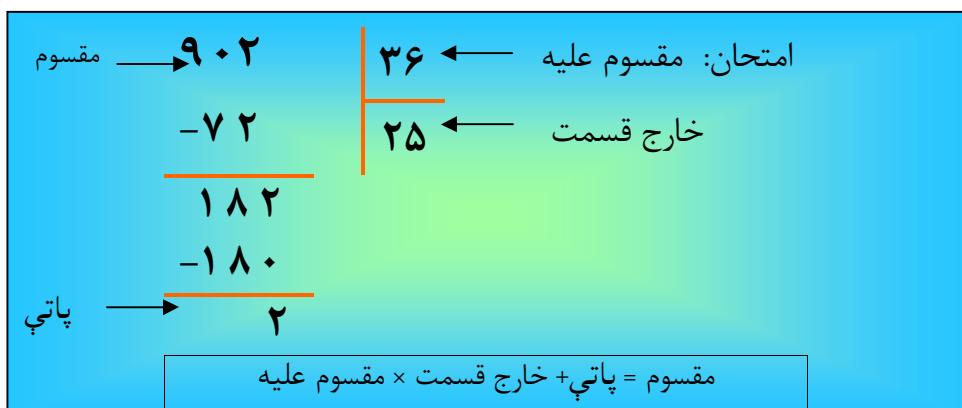
- بناغلي بسوونکي دي ئان ڈاده کپري چي:
 زده کوونکو د تقسيم د عملني امتحان په بنه او صحیح توگه زده کپري دی او که نه؟
 هغوي د امتحان له عملني خخه بنه نتيجه اخستلى شي؟
- کورنى دنده:**

لاندې پونتنې حل او بيا يې امتحان کپري؟

بناغلي بسوونکي دي زده کوونکي پوه کپري، هغه تقسيم چې پاتې ولري د امتحان په وخت کې پاتې د مقسوم عليه او خارج قسمت د ضرب د حاصل سره جمع کپيري.

د تقسيم د عمليه امتحان چې پاتې ولري

پونستني:

- د تقسيم هغه پونستنه چې پاتې ولري د امتحان لپاره خه شى د خه
شى سره ضرب کرو.
- په پاتې باندي خه وکرو؟

$$\begin{array}{r}
 36 \\
 \times 25 \\
 \hline
 \dots \\
 \dots \\
 \hline
 \dots\dots
 \end{array}$$

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دي د گروپي کار پواسطه د ضرب هغه پونستنه چې په
پورته چوکات کې ده، حل کړي.
- وروسته دې زده کوونکي د یو بل په مشوره نتیجه بیان کړي.
- زده کوونکي دي د تقسيم پاتې د پورتنې ضرب له حاصل سره جمع
او د امتحان عمليه دې بشپړه کړي؟

بناغلی بنوونکي دي زده کوونکي په دې پوه کړي چې هغه د تقسيم سوال يا عمليه چې پاتې ولري په هغه کې پاتې د
مقسوم عليه او خارج قسمت د حاصل ضرب سره جمع کيږي.

ارزوونه:

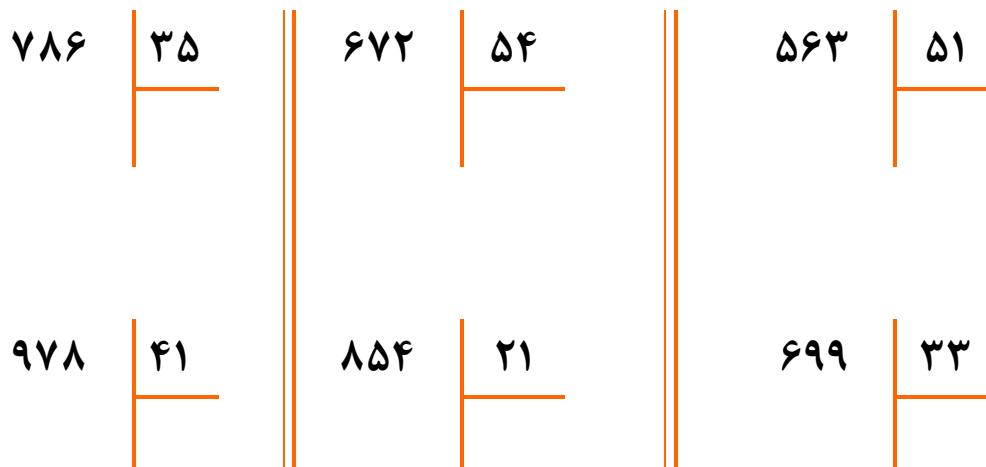
بناغلي بنوونكى دى ئان داوه كري چې :

﴿ آيا زده كونكى د تقسيم پوبتنە چې پاتى ونلىي امتحان كولاي شي؟ ﴾

﴿ زده كونكى د تقسيم پوبتنە چې پاتى ولرىي امتحان كولاي شي؟ ﴾

كورنى دندە:

زده كونكى دى لومرى لاندى پوبتنى حل او بىا دى امتحان كري.

بناغلي بنوونكى دى د زده كونكى كورنى دندە و كوري كە چىرى ستۇزىي ولرىي لازبۇونە دى ورته و كپى.

دريئم خپرگى

هندسه

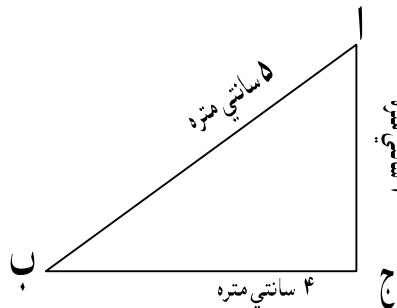
دوه ويشم لوست

د مثلث د محیط اندازه کول

هدف: زده کوونکي وکړۍ شي د هندسي شکلونو محیط پیدا کړي.

د مثلث، مربع، مستطيل او مضلع د محیط د
اندازه کولو لپاره ددي هندسي شکلونو ضلعي
سره جمع کوو د هغود محیط اندازه لاسته رائي.

مثلث: مخامنځ شکل یو مثلث دی

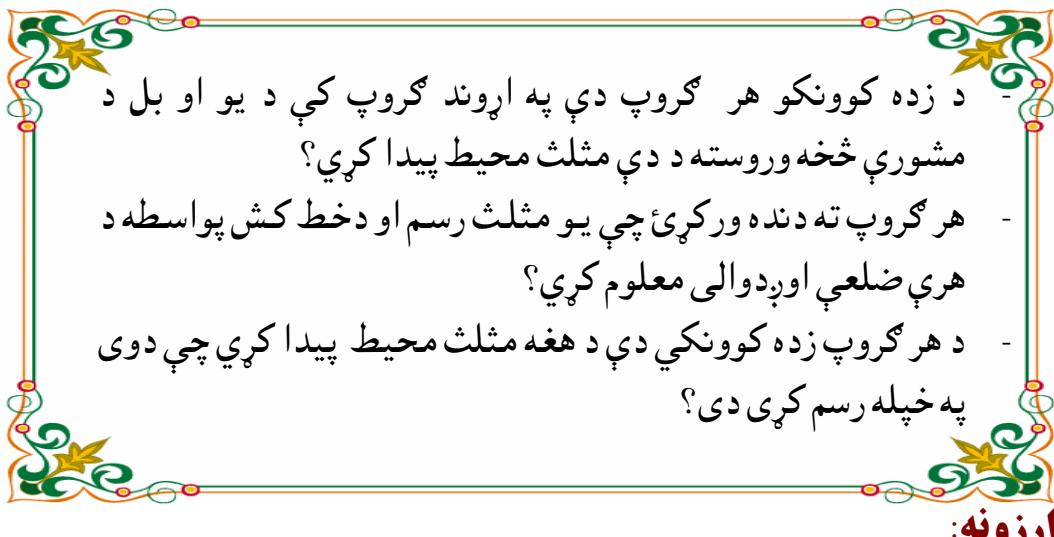

پونتنې:

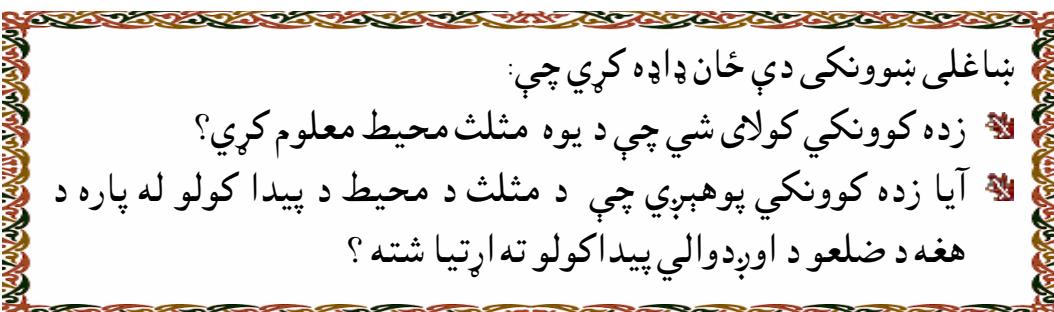
- د (أ ب ج) شکل کوم هندسي شکل دی نوم یې واخلي؟
- دغه شکل خو ضلعي لري؟
- د هري ضلع او بدوالی په جلا توګه ووايast چې خوساتي متراه دی؟
- د دي له پاره چې د مثلث محیط پیدا کړو خه بايد وکړو؟

ساغلي بنونکي دي: کوبښن و کړي چې د پورته هري پونتنې صحيح خواب د زده کوونکو خخه تر لاسه کړي.

د زده کوونکو فعالیت:

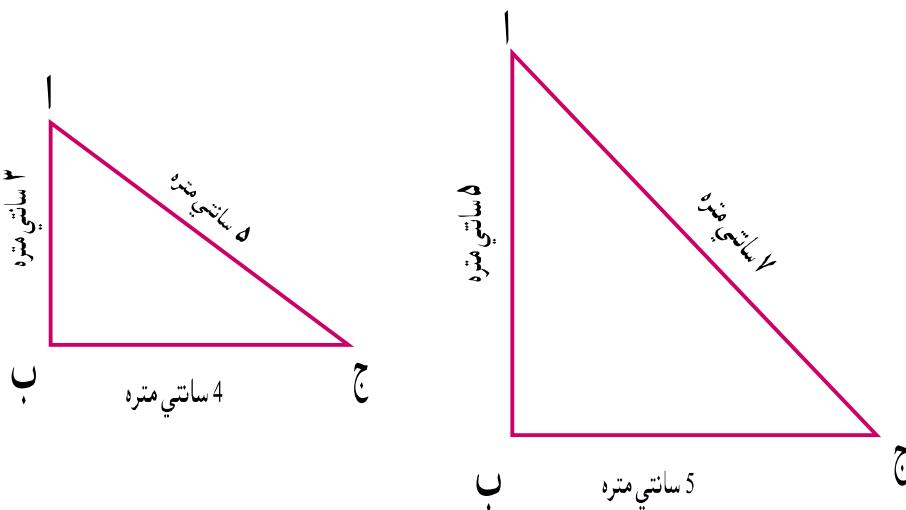

ارزوونه:

کورنۍ دنده:

د لاندې مثلثونو محیط پیدا کړئ؟

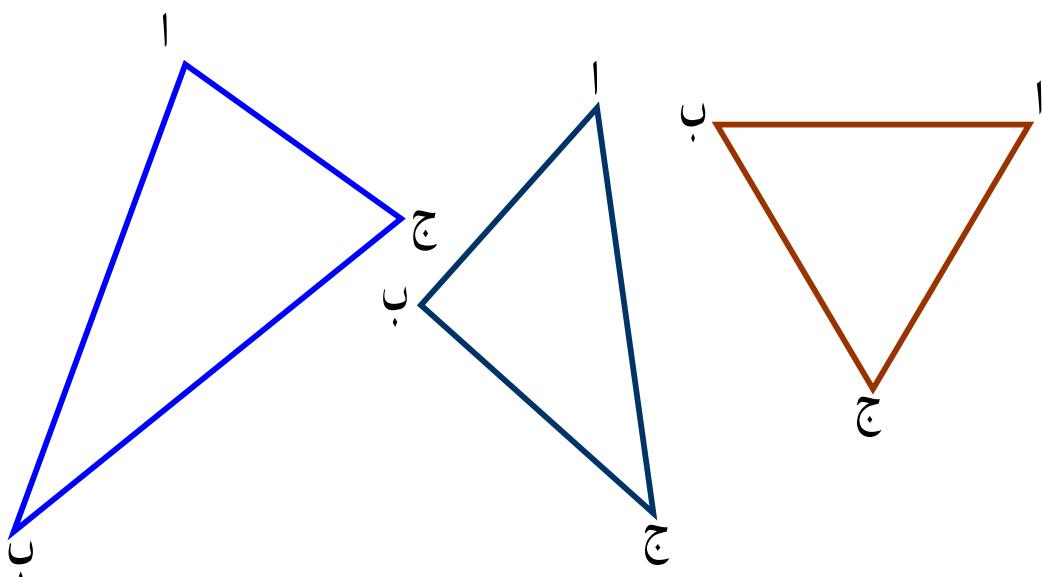

تمرين

۱- درې مثلثونه رسم او د ضلعو اوردوالي يې د خط کش پواسطه اندازه او بیاد هغه محیط پیدا کړئ؟

۲- د هر مثلث شکل، شی یا جسم چې په خپل چاپیریال کې گورئ د امکان په صورت کې يې ضلعي اندازه او محیط يې پیدا کړئ؟

۳- د لاندې شکلونو محیط پیدا کړئ؟

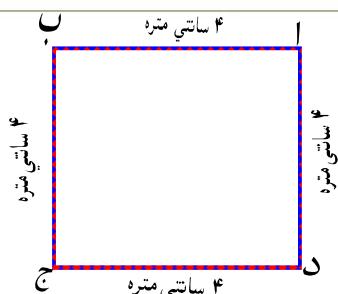

بناغلي بنوونکي دي د کاغذ خخه مستطيلونه جور او هر ګروپ ته دي توزيع کړي خود هر ګروپ زده کوونکي د هغو ضلعي اندازه او محیط يې پیدا کړي.

درویشم لوست

د مربع د محیط اندازه کول

هدف: زده کوونکی باید وکولاشی چې د مربع محیط پیدا کړي.

پوبنښې:

- د (ا ب ج د) شکل د خه په نوم يا دېږي؟
- دغه هندسي شکل خو ضلعې لري؟
- آيا د دې شکل تولې ضلعې سره مساوي دي او که توپير لري؟
- د دې هندسي شکل محیط خنګه پیدا کولاي شو؟

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې گروپي کار و کړي او هر گروپ دې په مشوره سره د پورتنې مربع محیط پیدا کړي؟
- زده کوونکي دې د هغو مربع ګانو محیط چې د بنوونکي پواسطه د کاغذ خخه جوړي او ورته ورکړل شوې دي پیدا کړي؟

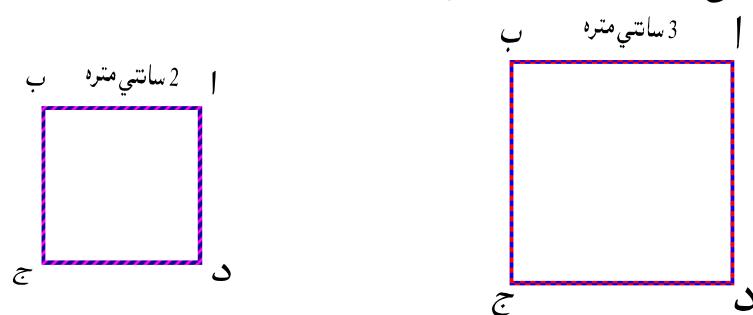
ارزوونه:

- بناغلي بنوونکي دې خپل ځان ډاډ من کړي چې:
- ﴿ زده کوونکي په صحیح توګه د مربع محیط پیدا کولاي شي. ﴾
- ﴿ زده کوونکي د مربع د محیط په پیدا کولو کې کومه ستونزه نلري. ﴾

بناغلي بنوونکي دې مربع ګانې له کاغذ خخه جوړي کړي او ټولګي ته دې راوړي. د گروپي کار په وخت کې دې هر گروپ ته یوه جوړه کړي مربع ورکړي چې زده کوونکي د هغې د هرې ضلعې او محیط او بدوالۍ پیدا کړي.

کورني دنده:

د لاندي مرتع ګانو محیط پیدا کړئ؟

تمرين

د کاغذ ۴ مختلفې مرتع ګانې جوړې کړئ او بیا ې په ضلعو اور دوالۍ د

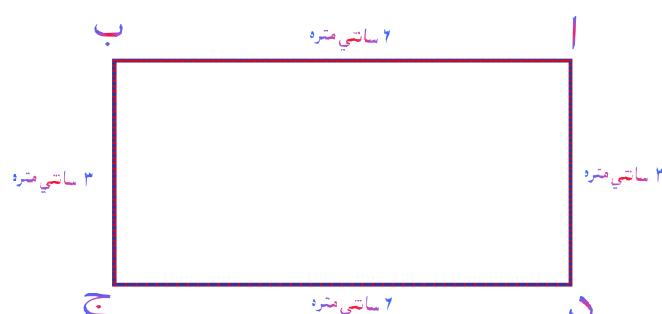
خط کش په واسطه اندازه او محیط ې پیدا کړئ؟

بناغلي بنوونکي دي د کاغذ خخه مرتع ګانې جوړې او ګروپونو ته دي ورکړي چې میحط ې پیدا کړي.

څلورویشم لوست

د مستطیل د محیط اندازه کول

هدف: زده کوونکي و کولانۍ شي د مستطیل محیط پیدا کړي؟

پوښتني:

- د (ا ب ج د) شکل د خه په نامه يا دیږي؟
- دغه هندسي شکل خو ضلعې لري؟
- محیط یې خنګه پیدا کولانۍ شو؟

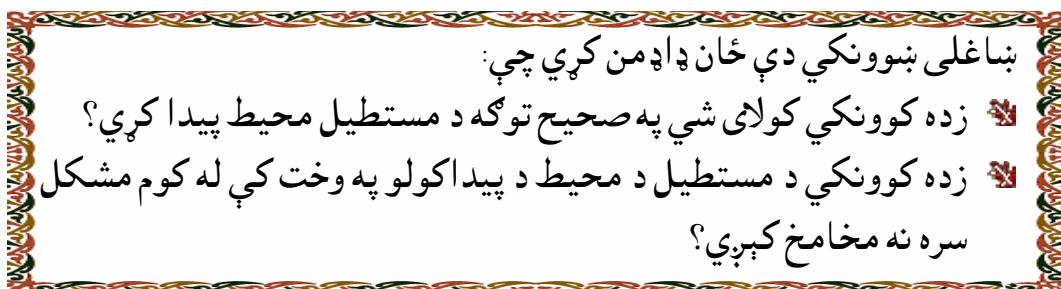
د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د ګروپي کار په واسطه د (ا ب ج د) مستطیل محیط په صحیح توګه پیدا کړي.

- زده کوونکي دې د هغه مستطیل محیط چې د کاغذ خخه د بساغلي بنوونکي پواسطه جوړ شوي او ګروپونو ته ويشنل شوي دی پیدا کړي.

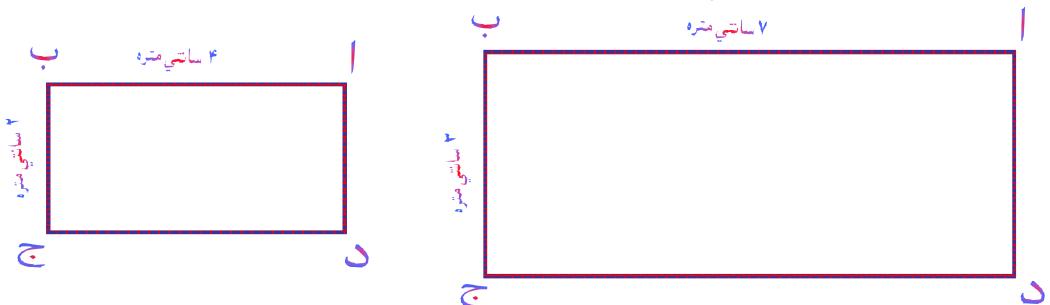
بساغلي بنوونکي دې له کاغذ خخه مختلف مستطيلونه جوړ او ټولکي ته دې راوړي بیا دې، یو، یو مستطیل هر ګروپ ته ورکړي چې زده کوونکي د هغه اوږدوالي او سور د خط کش په واسطه اندازه کړي او محیط یې پیدا کړي.

ارزوونه:

کورني دنده:

د مستطيل محیط پیدا کړئ؟

تمرين

- ۱- یوه سپينه پانه چې د مستطيل شکل لري او بدواли او سوريء
اندازه او محیط یې پیدا کړئ؟
- ۲- د خپل مېز د سطحي محیط پیدا کړئ؟
- ۳- د خپل ټولګي د توري درې محیط پیدا کړئ؟

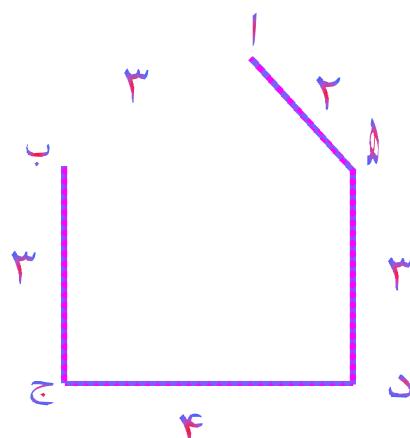

بناغلي بنوونکي دي د پورته پونستنو په حل کولو کې مرسته او لارښونه وکړي.

پنځه ويشم لوست

د مضلع د محیط اندازه کول

هدف: زده کونکي و کړای شي چې د مضلع محیط په آسانۍ سره پیدا کړي.

پوښتني:

- د (أ ب ج د ه) هندسي شکل د خه په نامه ياد پړي؟
- دغه هندسي شکل خو ضلعي لري؟
- د دې هندسي شکل محیط څنګه پیدا کولاني شو؟

د زده کونکو فعالیت:

د هر ګروپ زده کونکي دې د یواobil په مشوري د (أ ب ج د ه) د مضلع محیط پیدا کړي.
زده کونکي دې د هغو مضلع ګانو محیط چې د بناغلي بسوونکي له خوا ترتیب او ورکړشوي دي پیدا کړي؟

ارزوونه:

بناغلى بنوونكى دې خپل ئان ڈاھمن كري چې:

لا زده كونكى كولاي شي د مصلع محيط په صحيح ڏول پيدا كري؟

لا زده كونكى د مصلع په پيدا كولو كي له كومي اشتباہ او غلطى سره نه
مخامنخ كېرى؟

كورنى دندە:

د کاغذ خخه دوه مصلع جوري كري؟

- د هري مصلع د ضلع او بدوالى د خط کش پواسطه پيدا كري؟

- د هري يوي مصلع محيط پيدا كري؟

تمرين

1- د هغه مثلث محيط پيدا كري چې د خندو او بدوالى يې ۲، ۸، ۱۰، ساتي
متره وي؟

2- دهغي مربع د محيط او بدوالى پيدا كري چې د هري ضلعي او بدوالى يې
5 ساتي متره وي؟

3- د مستطيل محيط پيدا كري چې او بدوالى يې ۲ ساتي متره او سور يې
4 ساتي متره وي؟

4- د هغه مربع محيط پيدا كري چې د يوي ضلعي او بدوالى يې 8 ساتي
متره وي؟

5- د هغى مستطيل محيط پيدا كري چې او بدوالى يې 8 ساتي متره او
سور يې 5 ساتي متره وي؟

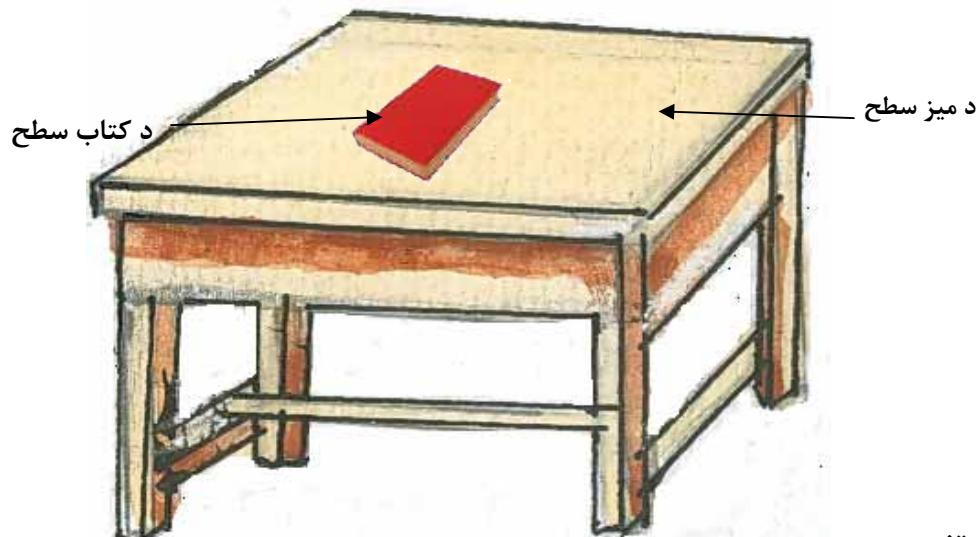
6- د هغى مصلع محيط پيدا كري چې د خندو (ضلوع) او بدوالى يې (۱، ۲،
2، 3) ساتي متره وي؟

بناغلى بنوونكى دې د کاغذ خخه مصلع گاني جوري او هر گروپ ته دې ور كوي چې محيط يې پيدا كري

شپږ ویشم لوست

د سطحي پېژندنه

هدف: زده کوونکي سطح و پېژني او ده ګلوي پېداکړي.

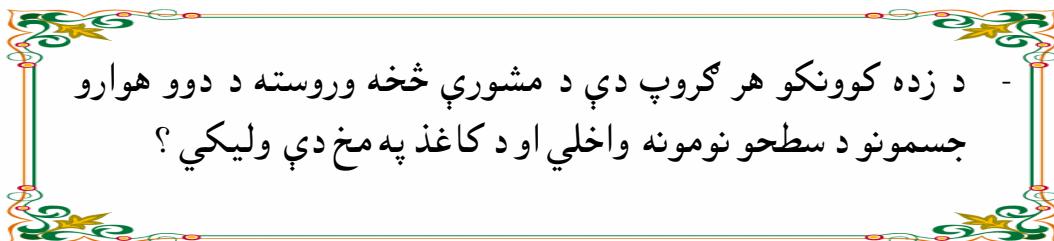

پونتنې:

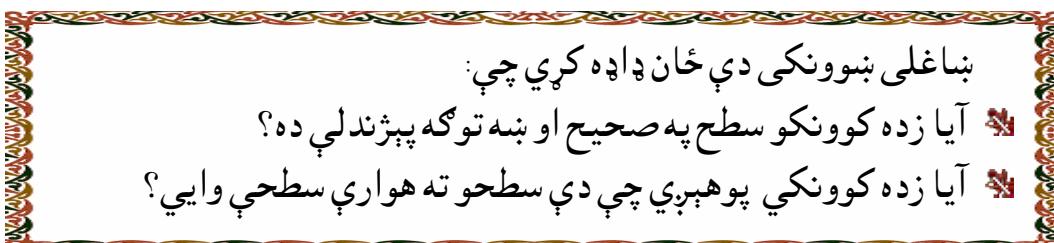
- تاسي هريو د خپلو لاسونو ورغوی په ميز باندي کېږدي او یوې
- خواته يې کش کړئ او وواياست چې خه حس کوي؟
- ستاسو د ميز دغه برخه دخه په نوم ياد یږي؟
- د خپل ټولکې په دپوال باندي لاس کش کړئ او وواياست چې
- هغه دیوال د خه په نامه يادوي.
- که چېري خط کش په ميز باندي کېږدي او ټولې برخې د ميز په
- مخ تماس و کړي دغه سطحي ته خه ډول سطحه وايي؟

سانګالي بنونکي دي د زده کوونکو کورنۍ دندۍ وګوري او لارښونه دي ورته وکړي

د زده کونکو فعالیت:

ارزونه:

کورنۍ دنده:

زده کونکی دې د دریو شیانو د سطحې نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي
چې د هواري سطحې بنودونکې وي؟

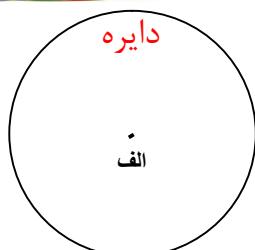

اووه ويشتم لوست

د دائري پېژندنه

هدف: زده کوننکي دائيره، د دائري سطحه، قطر، شعاع او وتروپېژني او هفه تشخيص کړاي شي.

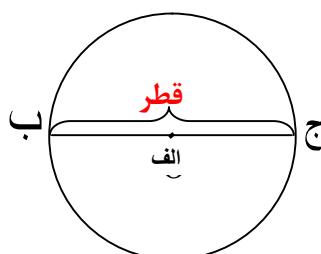
د دائيره: مخامنځ شکل یوه دائيره او د (الف) نقطه د دائري مرکز دی.

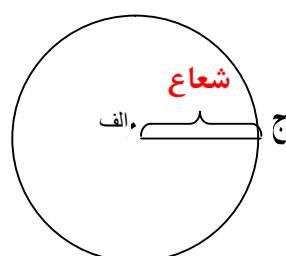
د دائري سطحه: په مخامنځ شکل کې توره شوې برخه د دائري سطحه را بنېي.

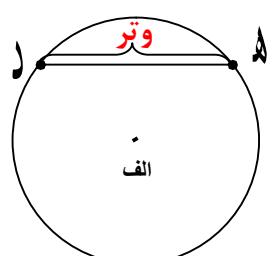
د دائري قطر: په مخامنځ شکل کې د (ب ج) توټه خط د دائري قطر دی.

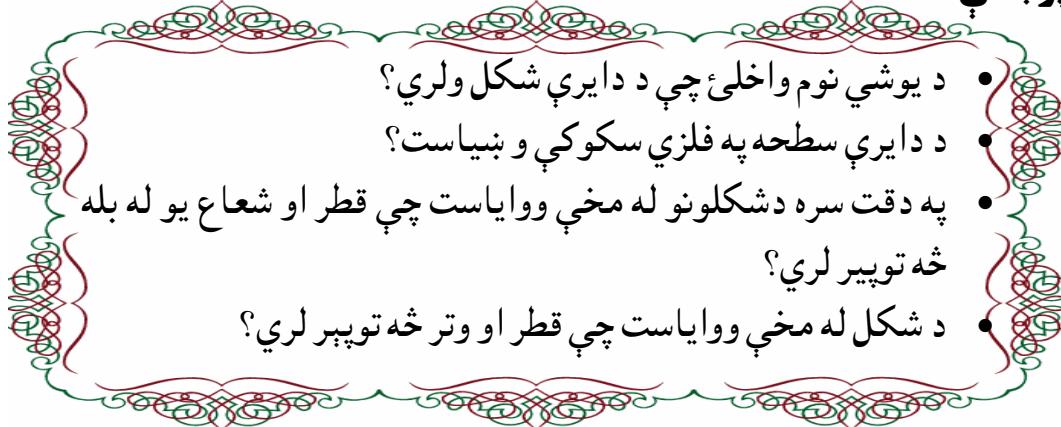
د دائري شعاع: په مخامنځ شکل کې د (اج) توټه خط د دائري شعاع دی.

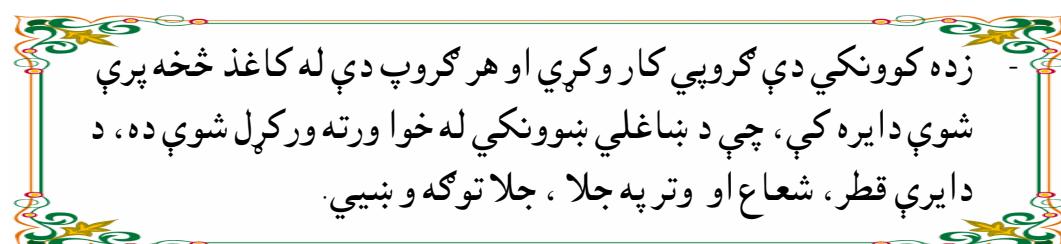
د دائري وتر: د (ده) خط په مخامنځ شکل کې د دائري وتر بنېي.

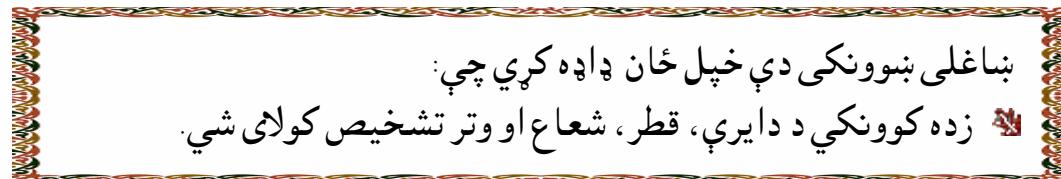
پونتني:

د زده کونکو فعالیت:

ارزونه:

کورنۍ دنده:

- درې کاغذونه د دائري په شکل پري کړئ د دائري شعاع، قطر او وتر په کې
په جلا، جلاتوګه و بنیاست؟

بساغلي بسوونکي دي خو کاغذونه د منظمو دائرو په شکل پري کړي او ټولکېي دي له خان سره راوري، گروپونو
ته دي ووپشي تر خوزده کونکي د دائري شعاع، قطر او وتر په هغو کې رسم کړي.

انه ويشتم لوست

د سطحي د واحد پېژندنه او د مربع مساحت پيداکول

هدف: زده کوونکي د سطحي واحد او د مربع مساحت پيدا کړاي شي.

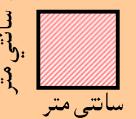
د سطحي د واحد ساتي متر مربع ده

پوبنستي:

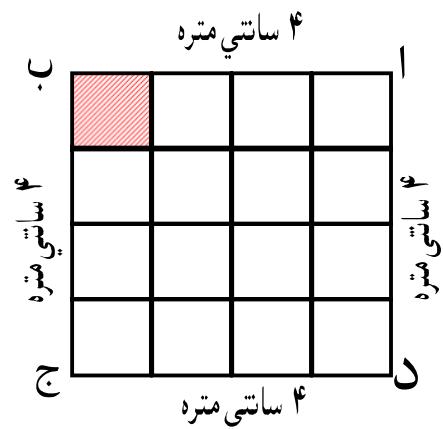
- د سطحي د اندازه کولو واحد خه شی دی نوم يې واخلي؟
- يو ساتي متر مربع سطحه کومې اندازې لري؟

يو ساتي متر مربع د هغې مربع خخه عبارت ده چې هره خنده يې يو ساتي متروي.

لکه:

1 ساتي متر

بناغلي بنونکي دي کوبنښ وکړي چې د پوبنستو څوابونه له زده کوونکو خخه په لاس را پرئ.

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکو هر گروپ دی د (ا ب ج د) د مربع په برخه کې فکرو کړي؟
و دې شمېري چې دغه مربع د خو کوچنيو مربع ګانو خخه جوره شوي ڈه؟
تسيجه دې په لاس راوري چې د (ا ب ج د) د مربع مساحت به خو مره وي؟

$$\text{ضلع} \times \text{ضلع} = \text{د مربع مساحت}$$

زده کوونکي دې د ګروپي کار په واسطه د (ا ب ج د) د مربع مساحت پیدا کړي؟

$$(ا ب ج د) د مربع مساحت = ۰۰۰ \times ۰۰۰ = ۰۰۰$$

ارزو نه:

بناغلی بنوونکي دې ځان ډاډ من کري چې:
﴿ زده کوونکو د سطحی واحد پیژندلی او په مفهوم باندې یې پوه شوي دې؟
﴿ ايا زده کوونکي کولای شي دیوې مربع مساحت پیدا کړي؟

کورنۍ دنده:

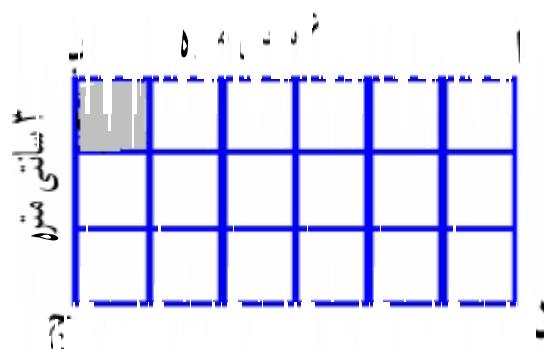
- ۱- د هغې مربع مساحت پیدا کړئ چې د یوې ضلعې او بدوالی یې ۵ ساتي متره
وې؟
- ۲- د هغې مربع مساحت پیدا کړئ چې د هرې ضلعې او بدولی یې ۸ ساتي متره وې؟
- ۳- د هغې مربع مساحت پیدا کړئ چې د هرې ضلعې او بدوالی یې ۱۰ ساتي متره
وې؟
- ۴- د کاغذ خخه په مختلفو سايزونو دوه داني مربع ګانې جورې کړئ او وروسته یې
مساحت پیدا کړئ؟

بناغلی بنوونکي دې د زده کوونکو کورنۍ دنده وګوري او هغوي دې د کورنۍ دندې په سرته رسولو کې تشویق کړي.

نه ويشتم لوست

د مستطيل د مساحت پيدا کول

هدف: زده کونکي د مستطيل مساحت پيدا کړي شي.

پوښتني:

- د (ا ب ج د) مستطيل د خوکچنيو مربعګانو خخه جوړشوي دی.
- د مستطيل مساحت به نظرشکل ته خو مره وي.
- کومو خنډو ته د مستطيل اوږدوالي او کومو ته يې سوروايي.

$$\text{سور(عرض)} \times \text{اوږدوالي(طول)} = \text{د مستطيل مساحت}$$

د زده کونکو فعالیت:

- د زده کونکو هر گروپ دي د (ا ب ج د) مستطيل مساحت پيدا کړي؟

= د مستطيل مساحت ... \times ...

- زده کونکي د سطحي د مقیاس واحد هم بايد ولیکي؟

بناغلی بسونکي دي د زده کونکو کورنى دنده و ګوري او که مشکل ولري لارښونه دي ورته وکړي.

ارزوونه:

بناغلى بسونكى دى ئان داوه كري چى:

لە زده كونكى كولاي شي دمستطيل مساحت پيدا كري؟

لە ايا زده كونكى د سطحى واحد په كاروراي شي او په مفهوم يې پوه شوي دى؟

كورنى دندە:

- ١- د هغه مستطيل مساحت پيدا كرئ چى او بدوالى (طول) يې ٧ ساتتى متراه او سور(عرض) يې ٣ ساتتى متراه وي؟
- ٢- كە چېرى د مستطيل او بدولى ١٠ ساتتى متراه او سور يې ٥ ساتتى متراه وي مساحت يې پيدا كرئ؟

تمرين

- ١- د هغه مثلث محيط پيدا كرئ چى د خنه او بدوالى يې ٥، ٧، ٩ ساتتى متراه وي؟
- ٢- د هغه مربع محيط پيدا كرئ چى د هري ضلعي او بدوالى يې ٣ ساتتى متراه وي؟
- ٣- د هغه مستطيل محيط پيدا كرئ چى او بدوالى يې ٢ ساتتى متراه او سور يې ٤ ساتتى متراه وي؟
- ٤- يوه مضلع رسم او د هري ضلعي او بدوالى او محيط يې پيدا كرئ؟
- ٥- د هغي مربع مساحت پيدا كرئ چى هره ضلع يې ٧ ساتتى متراه وي؟
- ٦- د هغه مستطيل مساحت پيدا كرئ چى او بدوالى يې ٩ ساتتى متراه او سور يې ٥ ساتتى متراه وي؟

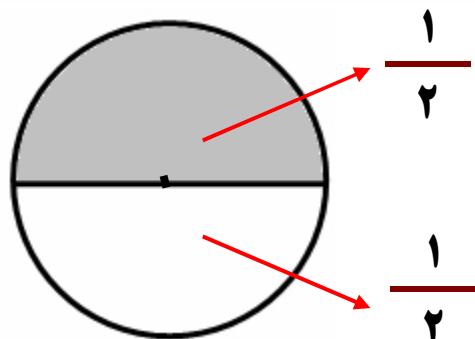
بناغلى بسونكى دى لە زده كونكوسەد تمرین سوالونو پە حل كىي مرسىه و كىي.

دېشم لوست

خلورم خپرکي عام کسر د کسر د صورت، مخرج او کسري خط (بر خط) مفهوم

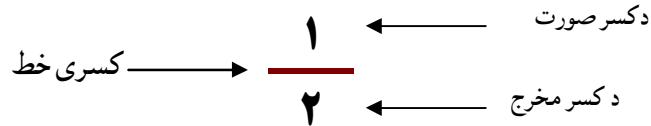
هدف: زده کوونکي د کسر په مفهوم پوه او هم د یوه کسر صورت، مخرج او کسري خط

وبیژنی

پونتنې:

- په پورته شکل کې یوه دائره په خو مساوي برخو وېشل شوي ده؟
- خو برخې يې توري شوي دي؟
- د خو برخو خخه خو برخې يې توري شوي دي؟

د زده کوونکو فعالیت:

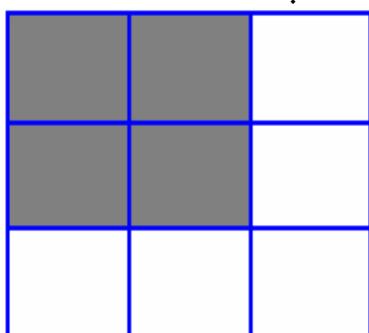
- زده کوونکي دې په ګروپونو کې شکل ته پاملننه وکړي او د جملو تشن ځایونه دې په مناسبو عددونو سره ڈک کړي.

په مخامنځ شکل کې مریع مساوی برخو و بشل شوې ده.

برخې بې تورې شوې دی.

برخو خخه برخې تورې شوې دی.

د مریع برخې تورې شوې دی.

ارزونه:

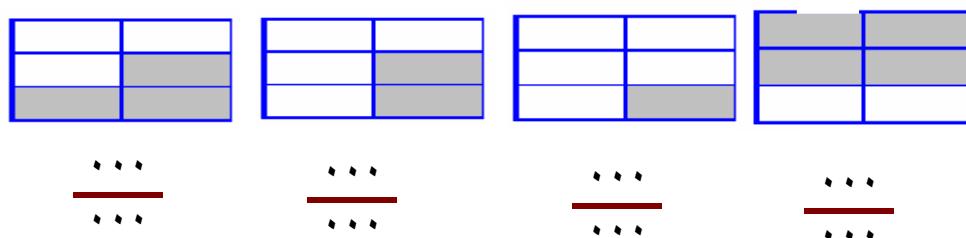
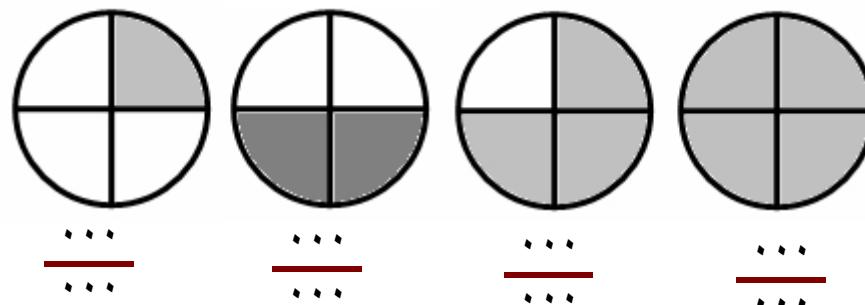
بناغلی بنوونکي دې ئان ډاډمن کړي چې:

آيا زده کوونکي د یوه کسر د صورت او مخرج په مفهوم پوه شوې دی؟

آيا زده کوونکو کسری خط یاد بر خط پېژندلی دی؟

کورني دنده:

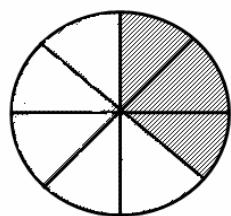
د لاندي شکلونو اړوند کسرونه ولیکي؟

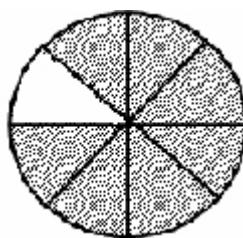
بناغلی بنوونکي دې هر ګروپ ته دغه شکل ور کړي تر خو زده کوونکي د یو بل سره له مشوري وروسته جملې په مناسبو عددونو سره بشپړي او تشنخابونه ډک کړي.

تمرين

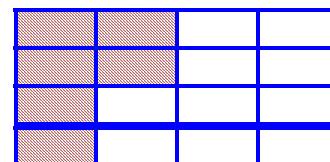
لاندې کسرونه د شکلونو له مخې ولیکي.

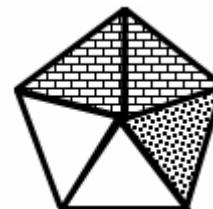
$$\begin{array}{r} \text{•••} \\ \hline \text{•••} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{•••} \\ \hline \text{•••} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{•••} \\ \hline \text{•••} \end{array}$$

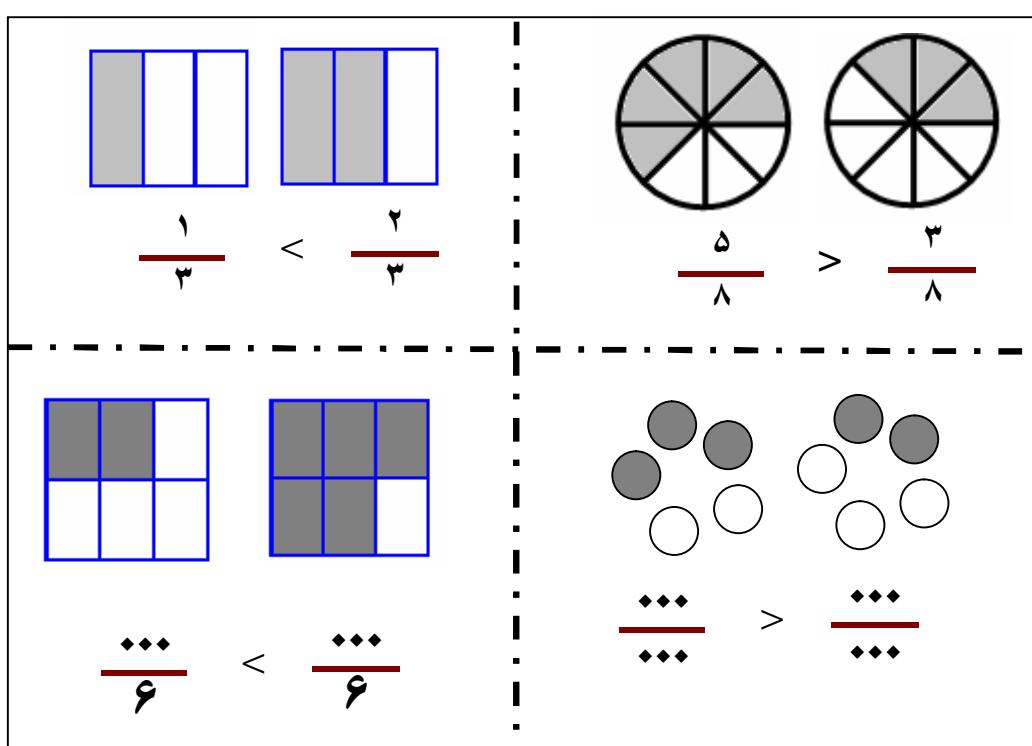

$$\begin{array}{r} \text{•••} \\ \hline \text{•••} \end{array}$$

يو ديرشم لوست

د هغه کسرونو مقایسه کول چې مخرجونه يې سره مساوي وي

هدف: زده کوونکي هغه کسرونه چې مخرجونه يې سره مساوي وي پرتله کړای شي.

پوښتني:

- که چېري په دوو کسرونو کې مخرجونه مساوي او صورتونه يې مختلف وي کوم کسریې لوي دي؟
- په دوو کسرونو کې چې مخرجونه يې مساوي او صورتونه يې مختلف وي کوم يو يې کوچنۍ دي؟

د زده کوونکو فعالیت:

د هر گروب زده کوونکی دی د لاندی شکلونو اپوند کسرونه و لیکی او بیا دی پرتله کړي؟

...

...

...

...

...

...

ارزوونه:

بناغلی بسوونکی دی خان ډاډ من کړي چې:

آیا زده کوونکی کولای شي په آسانی سره هغه کسرونه چې مساوی مخرجونه لري پرتله کړي؟

آیا زده کوونکی دمساوي مخرج لرونکو کسرونو پرتله کولو کې اشتباہ او غلطی نه کوي؟

...

...

...

...

...

...

کورنۍ دنده:

د دوو جو رو کسرونو د منځ په تشنځای کې د (<) یا (>) مناسبه نښه و لیکئ.

$$\frac{1}{4} \quad \boxed{} \quad \frac{3}{4}$$

$$\frac{1}{5} \quad \boxed{} \quad \frac{3}{5}$$

$$\frac{5}{6} \quad \boxed{} \quad \frac{2}{6}$$

$$\frac{7}{9} \quad \boxed{} \quad \frac{4}{9}$$

تمرين

پر تله يې كړي؟

$$\frac{7}{9} \quad \boxed{} \quad \frac{5}{9}$$

$$\frac{15}{18} \quad \boxed{} \quad \frac{13}{18}$$

$$\frac{4}{11} \quad \boxed{} \quad \frac{9}{11}$$

$$\frac{34}{75} \quad \boxed{} \quad \frac{40}{75}$$

$$\frac{10}{20} \quad \boxed{} \quad \frac{8}{20}$$

$$\frac{62}{80} \quad \boxed{} \quad \frac{75}{80}$$

$$\frac{54}{73} \quad \boxed{} \quad \frac{53}{73}$$

$$\frac{76}{85} \quad \boxed{} \quad \frac{67}{85}$$

$$\frac{61}{70} \quad \boxed{} \quad \frac{60}{70}$$

$$\frac{87}{93} \quad \boxed{} \quad \frac{78}{93}$$

$$\frac{45}{55} \quad \boxed{} \quad \frac{54}{55}$$

$$\frac{92}{97} \quad \boxed{} \quad \frac{93}{97}$$

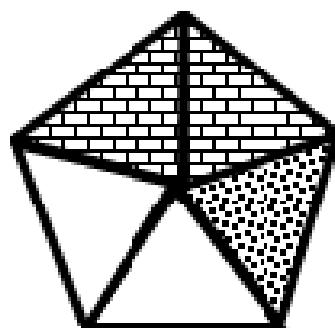
 بساغلي بنونکي دي د زده کونونکو پونښتني حل او د ستونزو په صورت کې دي له هغو سره مرسته وکړي.

دوه ديرشم لوست:

د عامو کسرونو جمع چې مخرجوونه يې سره مساوي وي

هدف: زده کوونکي باید هغه عام کسرونه چې مساوي مخرجوونه لري په آسانې سره جمع کړي.

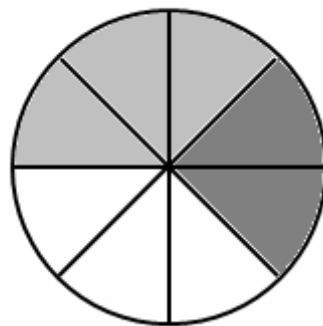
$$\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$$

پوښتني:

- په پورتنی شکل کې کوم کسر د مستطيلي شکلوونو په واسطه په نښه شوی دی؟
- پورتنی شکل د کوم کسر نقطو په واسطه په نښه شوی دی؟
- په پاى کې د ټول شکل په نښه شوې برخې کوم کسر نبیي.

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دي په ګروپونو کي يودبل په مشوره د لاندي شکل خخه
- د کسرونو د جمع حاصل په لاس راوړي؟

$$\frac{3}{8} + \frac{2}{8} = \frac{5}{8}$$

ارزوونه:

بناغلى بسوونكى دې خان دا پمن كپي چې:

زده كوونكى كولاي شي چې د شکلونله مخې مساوي مخرج لرونکو

عامو كسرونو د جمعي مفهوم په لاس راوري؟

زده كوونكى كولاي شي داسي کسرونه په آسانې سره جمع كپي؟

که چېري وغوارې هغه عام کسرونه چې مخرجونه يې مساوي وي يوله بله
سره جمع كپي نو صورتونه يې جمع او په يوه مخرج يې ولیکې د کسرونو د
جمعی حاصل لاسته رائحي.

بناغلى بسوونكى دې دا ھول شکلونه مخکې په کاغذ کې تيار او ټولگې ته دې د خان سره راوري بیادې هر گروپ
ته يو ، يو شکل ورکپي چې زده كوونكى ورباندي کاروکپي.

کورنی دنده

د لاندی کسرونو د جمعی حاصل چې مخرجونه بې سره مساوی دی په لاس راوړئ؟

$$\frac{3}{10} + \frac{6}{10} = \frac{\dots}{10}$$

$$\frac{5}{9} + \frac{2}{9} = \frac{\dots}{9}$$

$$\frac{7}{15} + \frac{1}{15} = \frac{\dots}{\dots}$$

$$\frac{8}{20} + \frac{5}{20} = \frac{\dots}{\dots}$$

تمرین

$$\frac{2}{8} + \frac{5}{8} =$$

$$\frac{4}{11} + \frac{5}{11} =$$

$$\frac{2}{12} + \frac{5}{12} =$$

$$\frac{13}{16} + \frac{2}{16} =$$

$$\frac{11}{30} + \frac{11}{30} =$$

$$\frac{25}{100} + \frac{5}{100} =$$

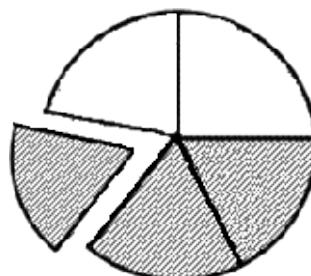

ساغلی بنونکي! که چېرې زده کونکي د پونستنو په حل کولو کي ستونزې ولري هغوي ته لارښونه وکړئ.

دري ديرشم لوست

د عام کسر تفريقي چې مساوي مخرجونه ولري

هدف: زده کوونکي باید وکړۍ شي عام کسرونه چې مساوي مخرجونه ولري يو له بل خخه تفريقي کړي.

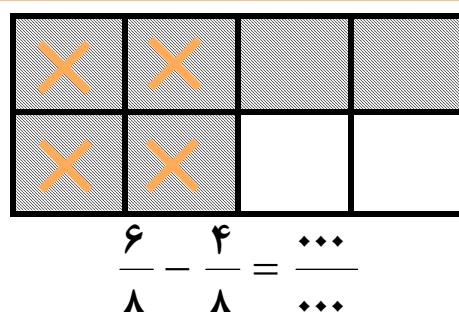
$$\frac{3}{5} - \frac{1}{5} = \frac{2}{5}$$

پوبنتني:

- پورتنی شکل کې کوم کسر په نښه شوی دي؟
- د نښه شوې برخې خخه کوم کسر اخيسitel شوی دي
- کوم کسر پاتې دي؟

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دي په ګروپونو کې د شکل په نظر کې نیولو سره د لاندي
- عامو کسرونو د تفريقي حاصل په لاس راوري؟

بساغلي بسوونکي دي دا ډول شکلونه مخکي تر مخکي ترتیب او دخان سره ټولکي ته راوري او پر ګروپونو دي
ووبشي چې زده کوونکي کار ورباندي وکړي.

ارزوونه:

بناغلی بسوونکی دی خان ڈاپمن کری چې:

﴿ زده کوونکی کولای شي د شکلونو له مخي د مساوي مخرج لرونکو

عامو کسرونو د تفریق حاصل مفهوم په لاس راوړي .

﴿ زده کوونکی کولای شي دا ډول کسرونه یو دبل خخه تفریق کړي .

که چېري وغوارې دوه عام کسرونه چې مساوي مخرجونه ولري یو له بله
تفریق کړئ صورتونه یې یو د بل خخه تفریق او پر یو مخرج یې ولیکئ .

کورنۍ دندہ:

د لاندې مساوي مخرج لرونکو عامو کسرونو د تفریق حاصل پیدا کړئ؟

$$\begin{array}{r} \frac{5}{9} - \frac{2}{9} = \frac{\dots}{9} \\ | \\ \frac{6}{7} - \frac{3}{7} = \frac{\dots}{7} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{8}{11} - \frac{6}{11} = \frac{\dots}{11} \\ | \\ \frac{9}{15} - \frac{5}{15} = \frac{\dots}{15} \end{array}$$

تمرين

$$\begin{array}{r} \frac{7}{10} - \frac{4}{10} = \\ | \\ \frac{6}{20} - \frac{2}{20} = \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{7}{12} - \frac{5}{12} = \\ | \\ \frac{17}{35} - \frac{9}{35} = \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{8}{18} - \frac{4}{18} = \\ | \\ \frac{20}{100} - \frac{20}{100} = \end{array}$$

پنځم خپرکي د اندازه کولو واحدونه

څلور دېشم لوست

د اوږدوالي (طول) د اندازه کولو واحد

د اوږدوالي د اندازه کولو واحد متر دي

د متر اجزاء او اضعاف

هدف: زده کوونکي د اوږدوالي د اندازه کولو واحد و پېژنې.

پوښتنې:

- د شیانو اوږدوالي د خه شي په واسطه اندازه کوو؟
- د اوږدوالي د اندازه کولو واحد خه شي دي؟

1 دیسي متره

10 سانتي متره

1 ملي متره

1 دیکا متره

1 هكتو متره

1 کيلومتره

د متر اجزاوي 1 متر مساوي دي له:

= 10 متره

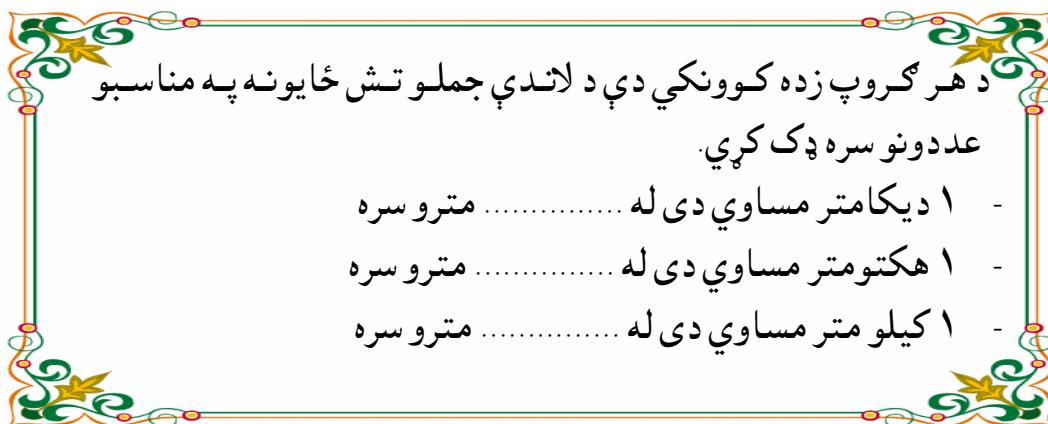
= 100 متره

= 1000 متره

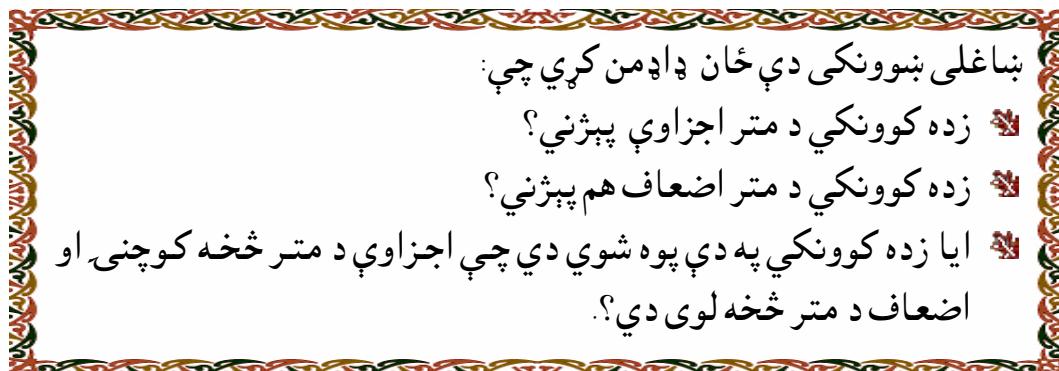
د متر اضعاف:

بناغلي بنوونکي دي متر د خان سره ټولګي ته راوړئ او د امکان تر حده پوري په عملی توګه د اوږدوالي د واحد اجزاء او اضعاف هغوي ته ونبیاست.

د زده گونکو فعالیت:

ارزونه:

کورنۍ دندہ:

تشنایونه چک کړئ؟

۲۰ دیسی متره مساوی دی له مترو سره.

۳۰۰ سانتی متره مساوی دی له مترو سره.

۲۰۰۰ ملي متره مساوی دی له مترو سره.

پنځه دیوشم لوست

د اوږدوالي د واحد د اجزاء او اضعافو په یو بل باندي بدلول

هدف: زده کوونکي وکړۍ شي د اوږدوالي د اندازه کولو واحدونه يعني اجزاء په اضعافو او اضعاف په اجزاو بدل کړي.

مثال:

۵ متره مساوي خو ملي متره کېږي؟

$$5 \text{ ملي متره} = 5 \times 1000 \text{ متره}$$

پوښتني:

- یو متر مساوي خو ملي متره دی؟
- ۷ متره مساوي خو ملي متره کېږي؟

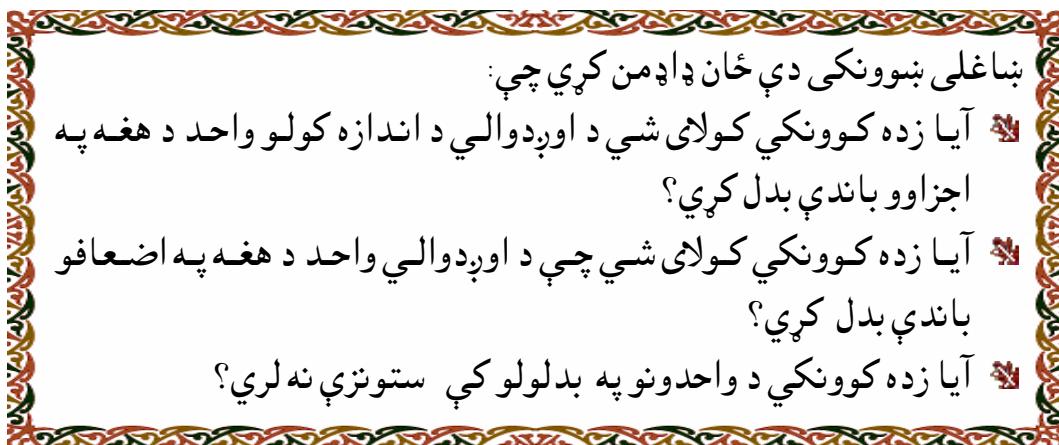
د زده کوونکو فعالیت:

د هر ګروپ زده کوونکي دې د لاندې جملو تشنخاونه په مناسبو عددونو سره ډک کړي؟

۳ متره مساوي دی له	ملی مترو سره
۷ متره مساوي دی له	سانتي مترو سره
۹ متره مساوي دی له	دیسي مترو سره
۶۰۰۰ متره مساوي دی له	کيلو مترو سره
۵۰۰۰ متره مساوي له	هكتو مترو سره
۸۰۰۰ متره مساوي دی له	ديکا مترو سره

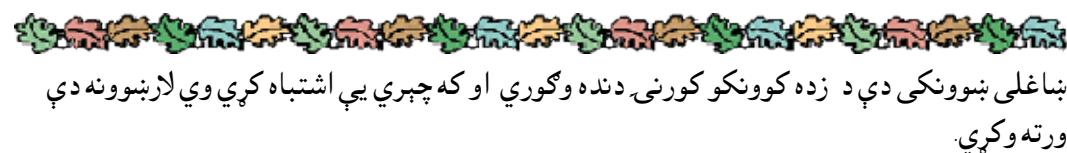
بناغلي بنوونکي دې د ټولو ګروپو د کار او فعالیت خڅه پاملننه او خارنه وکړي، که مشکل ولري مرسته او لارښونه دې وشي

ارزوونه:

كورنى دندە:

- ۲ متره په سانتي مترواره وئ.
- ۸ متره په ملي متر واره وئ.
- ۹ کيلو متره خو متره كپري.
- ۴۵ هكتو متره خو متره كپري حساب يې كپي.

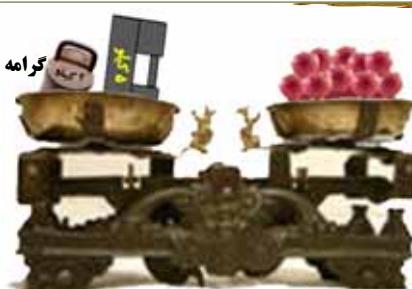
شپږدېشم لوست

د کتلې د اندازه کولو واحد

د کتلې د اندازه کولو واحد گرام دی

د گرام اجزاء او اضعاف

هدف: زده کوونکي د کتلې د واحد اجزا او اضعاف و پېژني.

پوښتني:

- کتلې د خه شي په واسطه اندازه کېږي؟
- د کتلې د اندازه کولو واحد خه شي دي؟

10 ديسى گرامو
100 سانتي گرامو
1000 ملي گرامو
1 ديكاكا گرام
1 هكتو گرام
1 کيلو گرام

= 10 گرام

= 100 گرام

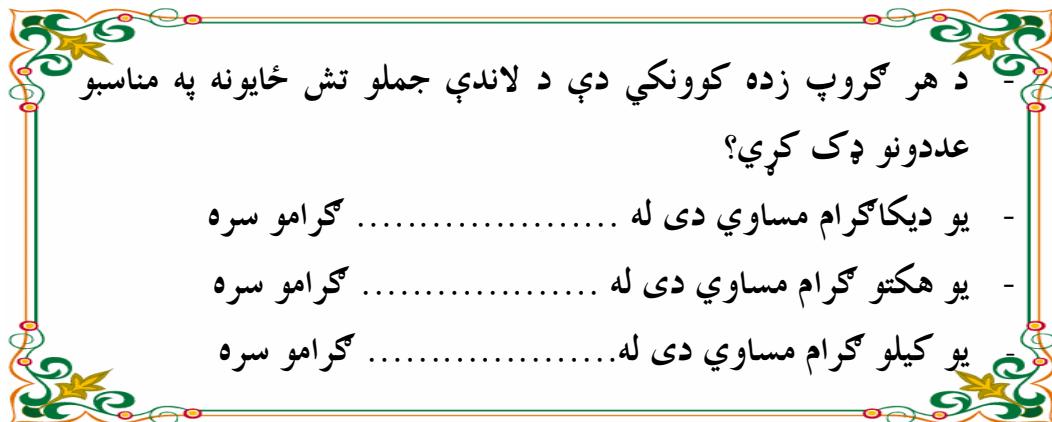
= 1000 گرام

د گرام اجزاء: 1 گرام مساوي دي په:

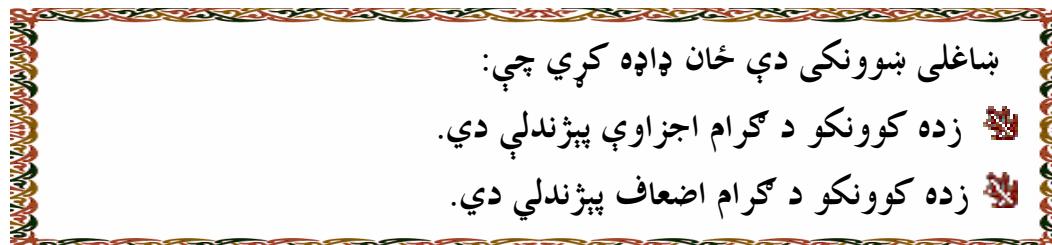
د گرام اضعاف:

بناغلي بنوونکي دي د وزنونو په برخه کې زده کوونکو ته بشپړ معلومات ورکړي چې د گرام په اجزا او اضعاف
باندي پوه شي.

د زده گوونکو فعالیت:

ارزونه:

کورنۍ دندہ:

- تش ئایونه چک کړئ.
۵۰ دیسي ګرامه مساوی دی له ګرامه سره
۲۰۰ سانتي ګرامه مساوی دی له ګرامه سره
۹۰۰ ملی ګرامه مساوی دی له ګرامه سره

اووه دېشم لوست

د کتلې د واحد د اجزاء او اضعافو په یو بل باندي بدلوں

هدف: زده کوونکي د کتلې واحد د هغه په اجزاء او اضعافو باندي واروي.

مثال:

۷ گرامه مساوي له خو ساتي گرامو سره کېږي؟

$$7 \times 100 = 700$$

پونتنې:

• یو گرام مساوي خو ساتي گرامه دي؟

• ۵ گرامه مساوي له خو ساتي گرامو سره کېږي؟

ويلي شو چې:

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دي د لاندي جملو تشن ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړي.

۴ گرامه مساوي دي له ملي گرامو سره

۹ گرامه مساوي دي له ساتي گرامو سره

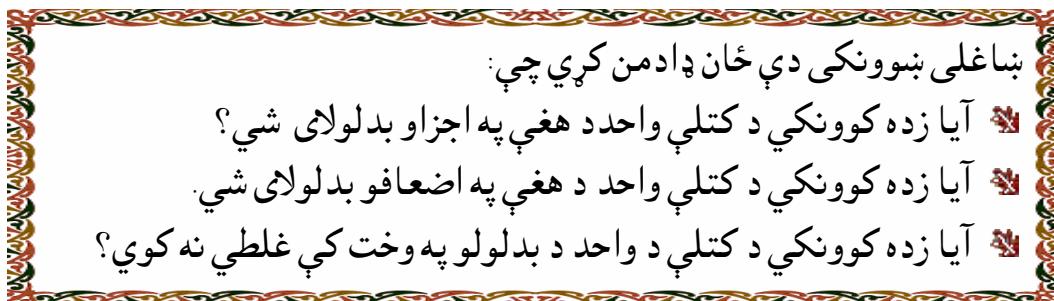
۵ گرامه مساوي دي له ديسېي گرامو سره

۲۰۰۰ گرامه مساوي دي له کيلو گرامو سره

۷۰۰ گرامه مساوي دي له هكتو گرامو سره

۲۰ گرامه مساوي دي له ديكا گرامو سره

ارزوونه:

كورني دنده:

- ۱۵ گرامه مساوي له خوملي گرامو سره ڪيربي حساب يې ڪري؟
- ۱۲ گرامه مساوي له خوساتي گرامو سره ڪيربي حساب يې ڪري؟
- ۵۵ گرامه مساوي له خوديسى گرامو سره ڪيربي حساب يې ڪري؟
- ۱۰۰ کيلو گرامه مساوي له خو گرامو سره ڪيربي؟

اته دېرشم لوست

د ظرفیت (حجم) د اندازه کولو واحد

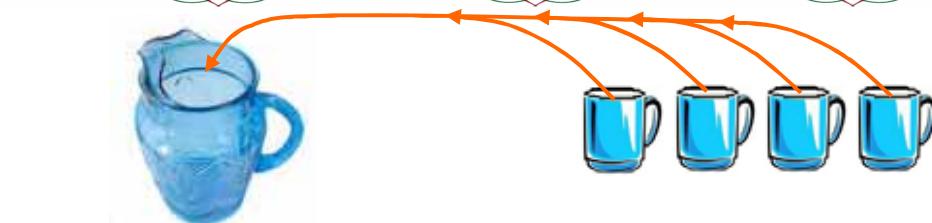
د ظرفیت اندازه کولو واحد لیتر دی

د لیتر اجزاء او اضعاف

هدف: زده کونکی د ظرفیت د اندازه کولو، لوی او کوچني واحدونه (الجزء او اضعاف) و پېژنی

پوښتني:

- مایعات (اوبلن) لکه او به، تیل، غوري، شبدې، او نور د خه شي په واسطه اندازه کېږي؟
- د ظرفیت د اندازه کولو واحد خه شي دي؟

۱۰ دیسي لیترو
۱۰۰ سانتي لیترو
۱۰۰۰ ملي لیترو
۱ دیکا لیتر
۱ هكتو لیتر
۱ کيلولیتر

د لیتر اجزا: ۱ لیتر مساوي دي په

= ۱ لیتره

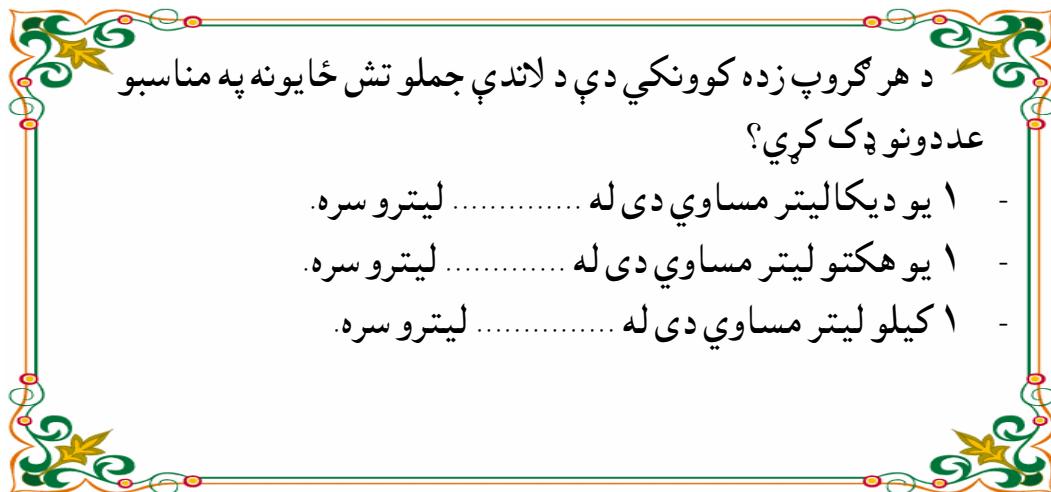
= ۱ لیتره

= ۱ لیتره

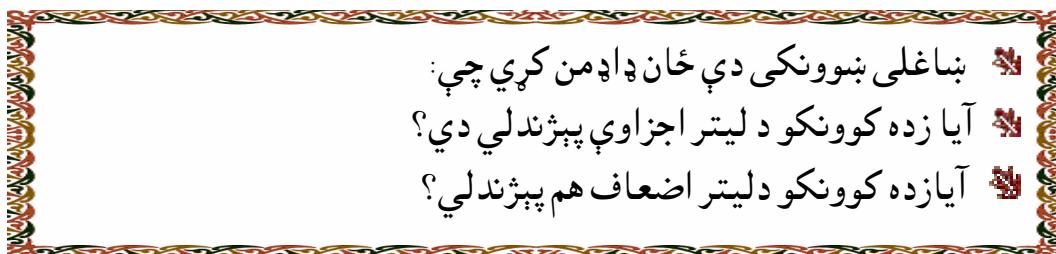
د لیتر اضعاف:

سانګلي بسوونکي دی د زده کونکو کورني دنده په منظمه توګه وګوري او که مشکل و لري لارښونه دی ورته و کړي.

د زده کوونکو فعالیت:

ارزوونه:

کورنۍ دندہ:

- د لاندې جملو تشن ځایونه ډک کړئ؟
۵ دیسي لیتره مساوی دی له لیترو سره.
- ۳۰۰ سانتې لیتره مساوی دی له لیترو سره.
- ۵۰۰ ملې لیتره مساوی دی له لیترو سره.

نېه د پوشم لوست

د وخت (زمان) د مقیاس واحد

هدف: زده کونکی د وخت د مقیاس په واحد باندي پوه او د هغه اجزا او اضعاف و پیشني.

د وخت د مقیاس واحد گړی (ساعت) دی.

پوښتني:

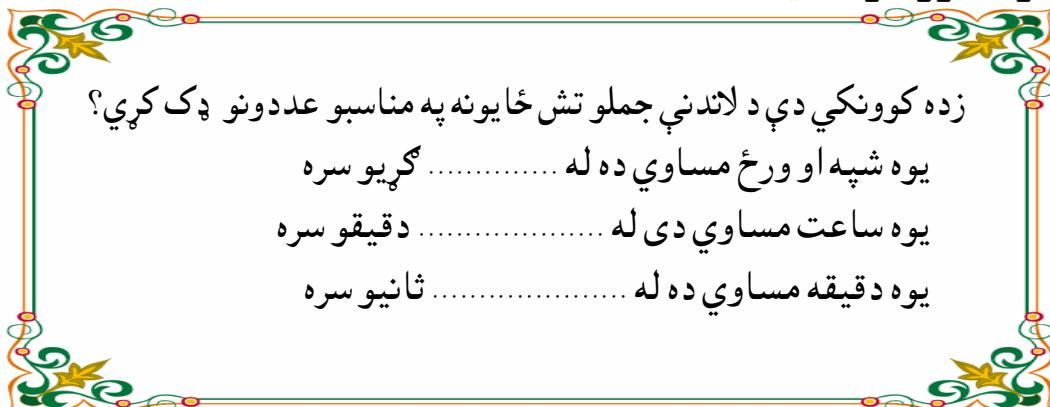
- آیا د وخت دقیق پوهېدل ارزښت لري؟
- وخت د خه شي په واسطه اندازه کېږي؟

ثانیه
دقیقه
شپې او ورځې
اونې.
میاشت
کال

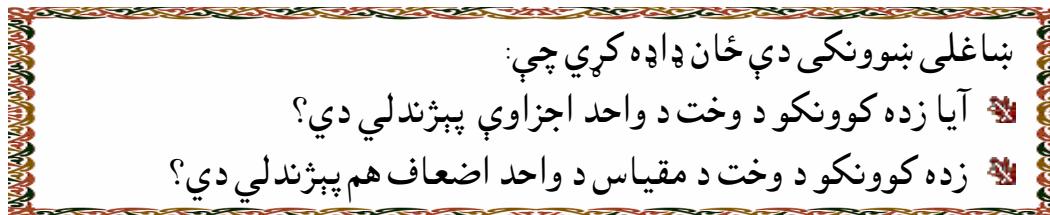
د وخت د مقیاس د واحد اجزاء:

د وخت د مقیاس د واحد اضعاف:

د زده کوونکو فعالیت:

ارزونه:

کورنۍ دنده:

د لاندې جملو تشن ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړي?
يو کال مساوی دی له میاشتو سره
يو کال مساوی دی له او نیو سره
يوه اونۍ مساوی ده له ورڅو سره

د وخت د واحد اجزا او اضعاف په یو بل باندې بدليدلې شي.

مثال:

یوه اونى خو ساعته کېرى؟

حل:

داچى يوه اونى مساوي ده لە ٧ شىپو ٧ ورخو سره

نولە دې كبلە: يوه شىپە او ورخ مساوي ده لە ٢٤ ساعتونو سره

$7 \times 24 =$ يوه اونى

١٦٨ گۈرى = يوه اونى

- يوه گۈرى خو ثانىي كېرى؟

- يو كال خو ورخى كېرى؟

- يو كال خو اونى كېرى؟

- يوه پېرى خو مياشتى كېرى؟

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library